

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΙΧΘΥΟΛΟΓΙΑΣ
ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
της Ειρήνης Μπεκιάρη του Θωμά**

«Αξιολόγηση της ΚΑΛΠ για τις χώρες της Μεσογείου»

ΒΟΛΟΣ 2022

**UNIVERSITY OF THESSALY
SCHOOL OF AGRICULTURAL SCIENCES
DEPARTMENT OF ICHTHYOLOGY AND AQUATIC
ENVIRONMENT**

**POSTGRADUATE MASTER'S THESIS
Eirini Bekiari**

«Evaluation of the CFP for the Mediterranean countries»

VOLOS 2022

«Αξιολόγηση της ΚΑΛΠ για τις χώρες της Μεσογείου»

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

- 1. Δημήτριος Βαφείδης** Καθηγητής, Βιοποικιλότητα των Θαλάσσιων Βενθικών Ασπονδύλων και άμεση – έμμεση χρησιμότητά τους, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Επιβλέπων**.
- 2. Αθανάσιος Εξαδάκτυλος**, Καθηγητής, Γενετική Υδρόβιων Ζωικών Οργανισμών, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος**.
- 3. Μαριάνθη Χατζηιωάννου**, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Εκτροφή Σαλιγκαριών και Βατράχων, Τμήμα Γεωπονίας Ιχθυολογίας και Υδάτινου Περιβάλλοντος, Σχολή Γεωπονικών Επιστημών Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, **Μέλος**.

*Η παρούσα διπλωματική εργασία αφιερώνεται στον πατέρα μου,
καθηγητή μαθηματικών κ. Θωμά Μπεκιάρη.
Ελπίζω να είναι περήφανος...*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν στο να φέρω σε πέρας την παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Επιβλέποντα της εργασίας αυτής, κ. Βαφείδη Δημήτριο, για την πολύτιμη βοήθειά του και τη διαρκή υποστήριξή του, τόσο κατά τη διαδικασία συγγραφής της παρούσας εργασίας, όσο και κατά τη διάρκεια του προγράμματος των μεταπτυχιακών μου σπουδών, καθώς και τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής μου, αποτελούμενη από τους 1) Εξαδάκτυλο Αθανάσιο και 2) Μαριάνθη Χατζηγιάννου για τις χρήσιμες συμβουλές τους και την καθοδήγησή τους καθ' όλα τα στάδια των μεταπτυχιακών μου σπουδών και τελικώς της διεκπεραίωσης της εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην οικογένειά μου και τους συναδέλφους μου στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, με τους οποίους πορευτήκαμε μαζί σε αυτό το όμορφο ταξίδι της γνώσης, για την αμέριστη συμπαράσταση, βοήθεια και προ πάντων κατανόηση και ανοχή καθ' όλο το χρονικό διάστημα των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία εστιάζει στην αξιολόγηση της Αλιευτικής Πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως των Μεσογειακών χωρών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένας μοναδικός διεθνής οργανισμός. Οι συστατικές του συνθήκες θεσπίζουν μια περιφερειακή έννομη τάξη χωριστή από το διεθνές δίκαιο αλλά και αναπόσπαστο μέρος των νομικών συστημάτων των κρατών μελών της. Το δίκαιο της ΕΕ υπερέχει έναντι των εσωτερικών νόμων των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει επίσης διεθνή νομική προσωπικότητα και έχει την εξουσία να συνάπτει αποκλειστικά δεσμευτικές νομικές σχέσεις με κράτη εκτός Ε.Ε εξ ονόματος των είκοσι επτά κρατών μελών της για τα θέματα, για τα οποία έχει αρμοδιότητα. Η αποκλειστική αρμοδιότητα της Ε.Ε εκτείνεται στη διατήρηση και διαχείριση των θαλάσσιων έμβιων πόρων, που της επέτρεψε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της αλιευτικής νομοθεσίας και πολιτικής. Μέσα από μια ενδελεχή έρευνα και ιστορική αναδρομή των συνθηκών, των καταστάσεων και των αποφάσεων καθίσταται αντιλήψιμο, ότι η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) είναι ένα σύνολο κανόνων που έχουν συμφωνηθεί από τα κράτη μέλη για τη ρύθμιση της διατήρησης και διαχείρισης των αποθεμάτων στα λεγόμενα ενωσιακά ύδατα, τα συνδυασμένα ύδατα των συστατικών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει σχεδιαστεί, για να επιλύσει ένα πολύπλοκο σύνολο προβλημάτων που ανακύπτουν στον τομέα της αλιείας, θέτοντας ως κεντρικό στόχο την βιωσιμότητα της. Αυτό ενσωματώνει, αφενός, ότι η αλιευτική πολιτική κατευθύνεται προς στόχους, οι οποίοι βασίζονται σε διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα για τη διατήρηση, τον εξορθολογισμό και την κοινότητα. Αφετέρου, η κοινή αλιευτική πολιτική διευκολύνει την επίλυση των αντικρουόμενων συμφερόντων των κρατών μελών. Αναλύοντας την τρέχουσα αλιευτική πολιτική, το παρόν πόνημα επικεντρώνεται κυρίως στα στοιχεία των πολιτικών διατήρησης, διάρθρωσης, διαχείρισης και ελέγχου, στα στατιστικά δεδομένα, στους

στόχους και τα μέσα τους. Η επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης της αλιείας ως πολιτικού στόχου έχει αποκτήσει όλο και μεγαλύτερη σημασία τα τελευταία χρόνια και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής απαιτούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο μέτρησης της προόδου προς την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης. Επιπρόσθετα, για να επιτευχθεί μια αποτελεσματική διαχείριση της αλιείας, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του κλάδου μέσω των θαλάσσιων βιολογικών πόρων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί, ότι η πολιτική ελέγχου αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής των κανόνων, που έχουν θεσπιστεί για την αλιεία και για την επιβολή συμμόρφωσης σε αυτούς τους κανόνες. Γενικότερα, παρουσιάζεται μια εικόνα των διαφόρων πτυχών της αλιείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση συμπεριλαμβάνοντας όλη την αξιακή αλυσίδα. Στόχος της αποτελεί η ανάδειξη του τρόπου, με τον οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάζεται για να εφαρμόσει τις βασικές αρχές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής βασιζόμενες στις αλιευτικές πρακτικές, στην αλληλεγγύη και στον σεβασμό απέναντι στο θαλάσσιο περιβάλλον. Εν κατακλείδι, μέσα από την παρουσίαση της αξιολόγησης της πολιτικής, αποδεικνύεται, ότι η Κοινή Αλιευτική Πολιτική βασίζεται σε σκοπούς, οι οποίοι προκύπτουν ως συνέπεια της προσπάθειας διαμόρφωσης μιας πολιτικής που να αντιμετωπίζει ταυτόχρονα αλληλοσυγκρουόμενους στόχους.

Λέξεις – Κλειδιά: Κοινή Αλιευτική Πολιτική, αλιεία, διαχείριση, έλεγχος, βιοποικιλότητα

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	1
Κεφάλαιο 1^ο Ιστορική Αναδρομή	4
Κεφάλαιο 2^ο Θεσμικό Πλαίσιο	7
2.1 Ο κανονισμός του 1983	7
2.2 Ο κανονισμός του 1992	8
2.3 Η μεταρρύθμιση του 2002.....	8
2.4. Η μεταρρύθμιση του 2013.....	10
Κεφάλαιο 3^ο Κοινή Οργάνωση Αγορών	13
3.1 Πέντε βασικά χαρακτηριστικά της ΚΟΑ.....	14
3.2 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κανονισμοί	22
Κεφάλαιο 4^ο Διαχείριση και έλεγχος της αλιείας	23
4.1 Οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (ΜΡΑ) ως μέσο για την διαχείριση της αλιείας.	23
4.2 Διαχείριση της αλιείας και Οικοσυστημική Προσέγγιση.	25
4.3 Αλιευτικές Ποσοστώσεις.....	26
4.4 Σύστημα Ελέγχου της Αλιείας.....	26
Κεφάλαιο 5^ο Στατιστικά στοιχεία	31
5.1 Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.....	32
5.2 Περιφερειακές Οργανώσεις Διαχείρισης της αλιείας	33
5.3 Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ).....	34
5.4 Στατιστικά Δεδομένα.....	35
Κεφάλαιο 6^ο Αλιεία και βιοποικιλότητα	41
6.1 Ορισμός Βιοποικιλότητας	41
6.2 Οι Αξίες της Βιοποικιλότητας.....	42
6.3 Κίνδυνοι Βιοποικιλότητας.....	44
6.4 Διατήρηση της Βιοποικιλότητας	48

Κεφάλαιο 7^ο Εναρμόνιση της πολιτικής από τις χώρες της Μεσογείου.....	50
<i>7.1 Στρατηγικές Διαρθρώσεων για Βιώσιμη Αλιεία.....</i>	<i>51</i>
Συμπεράσματα.....	56
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	60
Ξένη Βιβλιογραφία	60

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να εξερευνήσει τις απαρχές, την εξέλιξη αλλά και τις προοπτικές της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Μέσα από μια ενδελεχή ιστορική αναδρομή συνθηκών, οδηγιών και αποφάσεων - σταθμών γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι η Κοινή Αλιευτική Πολιτική αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι άξιο αναφοράς μολαταύτα πως ενώ η Κοινή Αγροτική Πολιτική εξακολουθεί να προκαλεί διαφωνίες μέχρι και σήμερα, η Κοινή Αλιευτική Πολιτική παρουσιάζει έναν αξιοσημείωτο βαθμό ενσωμάτωσης μέσα στα Κράτη Μέλη. Ταυτόχρονα, πρέπει να σημειωθεί πως παρ' όλες τις προκλήσεις που έχει χρειαστεί να αντιμετωπίσει στη διάρκεια της ύπαρξής της, η Κοινή Αλιευτική Πολιτική έχει ανταποκριθεί επάξια των προσδοκιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βασικός σκοπός της Ε.Ε. είναι η προαγωγή της ευημερίας των πολιτών της. Συναρτώμενου αυτού του σκοπού ξεκίνησε μια κοινή αλιευτική πολιτική, η οποία έχει τέσσερις συνιστώσες: πολιτική διαμόρφωσης και ελέγχου εφαρμογής της νομοθεσίας, διαρθρωτική πολιτική, πολιτική εμπορίας και εξωτερική πολιτική αλιείας.

Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ), έγινε ολοκληρωμένη κοινοτική πολιτική το 1983, ενώ είχε προβλεφθεί από το 1957 (Συνθήκη Ρώμης). Μοιράζεται με την Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) την ίδια νομική βάση (άρθρα 38 έως 44 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ε.Ε.) και τους ίδιους στόχους: αύξηση της παραγωγικότητας, σταθεροποίηση των αγορών, εξασφάλιση του εφοδιασμού και λογικών τιμών για τον καταναλωτή, και αποτελεί κοινή αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών. Οι στόχοι της περιλαμβάνουν πλέον και τη βιώσιμη εκμετάλλευση

των πόρων, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας του ανθρώπου και τη συμμετοχή στην επίτευξη του στόχου της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Η ΚΑΛΠ λειτουργεί στα ακόλουθα τέσσερα επίπεδα: α) διατήρηση και βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων με σκοπό την προστασία τους, β) οργάνωση των αγορών, στόχος των οποίων είναι να εξασφαλίσουν την επάρκεια της προσφοράς και της ζήτησης προς όφελος των παραγωγών και των καταναλωτών, γ) διαρθρωτική πολιτική με στόχο τη στήριξη των κλάδων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας κατά τη διαδικασία προσαρμογής των εξοπλισμών και της οργάνωσής τους στις απαιτήσεις που επιβάλλουν οι ισχυροί πόροι και η αγορά και δ) σχέσεις με τις τρίτες χώρες και τις διεθνείς οργανώσεις, οι οποίες συνίστανται στην επεξεργασία αλιευτικών συμφωνιών σε διεθνές επίπεδο και κοινών μέτρων διατήρησης για την αλιεία ανοικτής θάλασσας. (Nedeus Glossary Project, 2022)

Το 2013 έγινε μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ. Μια βασική προτεραιότητά της είναι να διασφαλίζει ότι οι τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας είναι βιώσιμοι από περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική άποψη. Για αυτό, προστατεύονται οι βιολογικοί πόροι της θάλασσας και, προοδευτικά, θα απαγορευτούν τελείως οι απορρίψεις ψαριών έως το 2019. Οι χώρες της Ε.Ε. οφείλουν επίσης να διασφαλίζουν ότι η αλιευτική ικανότητα του στόλου ευθυγραμμίζεται με τις αλιευτικές ευκαιρίες ανά πάσα στιγμή. Το χρηματοδοτικό μέσο για τη στήριξη της μεταρρύθμισης της ΚΑΛΠ (το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας 2014-2020) παρέχει επιχορηγήσεις για να εφαρμοστεί η μετάβαση στη βιωσιμότητα και να βελτιωθεί η κοινή οργάνωση των αγορών για προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Οι βιώσιμες μορφές παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας, δεδομένης της σημασίας τους

για τις παράκτιες κοινότητες, ενθαρρύνονται και στηρίζονται. (Γλωσσάριο σύνοψης της Νομοθεσίας της Ε.Ε., 2022)

Τις συμφωνίες αλιευτικής σύμπραξης (ΣΑΣ) με τρίτες χώρες διαπραγματεύεται και συνάπτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εν λόγω συμφωνίες έχουν ως στόχο να επιτρέπουν στα σκάφη της Ε.Ε. να αλιεύουν, σε ένα κανονιστικό και νομικά ασφαλές περιβάλλον, τους πλεονάζοντες πόρους στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες (ΑΟΖ) τρίτων χωρών. Οι συμφωνίες αλιείας τόνου δίνουν στα σκάφη της Ε.Ε. τη δυνατότητα να αλιεύουν τα αποθέματα άκρως μεταναστευτικών ιχθύων. Οι μικτές συμφωνίες παρέχουν πρόσβαση σε μια ευρεία ποικιλία αλιευτικών αποθεμάτων, συγκεκριμένα στα εθνικά είδη (κυρίως γαρίδες και κεφαλόποδα) ή/και στα πελαγικά είδη. Εστιάζοντας στη διατήρηση των πόρων και στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, οι Συμφωνίες Αλιευτικής Σύμπραξης (ΣΑΣ) διασφαλίζουν ότι όλα τα σκάφη της Ε.Ε. υπόκεινται στους ίδιους κανόνες ελέγχου και διαφάνειας. Παράλληλα, μια ρήτρα για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων εισάγεται σταδιακά σε κάθε νέα συμφωνία.

Σε αντάλλαγμα, η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει στις χώρες εταίρους χρηματοδοτική συνεισφορά που αποτελείται από δύο διακριτά στοιχεία: από τη μία, την καταβολή των δικαιωμάτων πρόσβασης στην ΑΟΖ και από την άλλη, μια χρηματοοικονομική στήριξη, τη λεγόμενη «τομεακή στήριξη», που στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης της βιώσιμης αλιείας στις χώρες εταίρους. Η δεύτερη στοχεύει στην ενίσχυση της διοικητικής και επιστημονικής ικανότητας της χώρας, εστιάζοντας στη βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων καθώς και στις δραστηριότητες παρακολούθησης, ελέγχου και επιτήρησης. (Δαμανάκη, 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Το 1970 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υιοθέτησε μια εξειδικευμένη νομοθεσία, την κοινή οργάνωση αγοράς και έθεσε τις βάσεις για μια διαρθρωτική πολιτική για την αλιεία.

Το 1979 η δυνατότητα λήψης μέτρων διατήρησης μεταβιβάστηκε από τις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι ευρωπαϊκές χώρες διατήρησαν τη δυνατότητα θέσπισης περιορισμένων μέτρων, τα οποία δεν εισήγαγαν διακρίσεις (ισότιμη αντιμετώπιση όλων των αλιέων της ΕΕ) αλλά ήταν συγχρόνως απαραίτητα για τους στόχους διατήρησης.

Επίσης, το 1982 με την έγκριση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), καθιερώθηκε η αρχή της δικαιοδοσίας, από τα ενδιαφερόμενα παράκτια κράτη, για τη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων εντός της ΑΟΖ τους.

Το 1983 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τον πρώτο βασικό κανονισμό της ΚΑΛΠ. Ο κανονισμός επιβεβαίωσε τη δέσμευση για την ΑΟΖ και συμπεριέλαβε μέτρα για τη διατήρηση και τη διαχείριση των αλιευτικών πόρων, βάσει των λεγόμενων Συνολικών Επιτρεπόμενων Αλιευμάτων και ποσοστώσεων. Επίσης καθιέρωσε την έννοια της σχετικής σταθερότητας.

Η πολιτική του 1983 επίσης εισήγαγε μια ολοκληρωμένη διαρθρωτική πολιτική, με μέτρα για τη διαχείριση της χωρητικότητας του στόλου από τη μία ενώ συγχρόνως έδωσε επιχορηγήσεις για την κατασκευή και τον εκσυγχρονισμό των πλοίων.

Σταδιακά τόσο η πολιτική για τα Συνολικά Επιτρεπόμενα Αλιεύματα τόσο και τα Πολυετή Προγράμματα Προσανατολισμού ή Πολυετή Σχέδια για τη διαχείριση του

στόλου έγιναν αυστηρότερα. Τεχνικά μέτρα, όπως η εισαγωγή περιοχών με περιορισμένη πρόσβαση και τεχνικές απαιτήσεις όπως τα ελάχιστα μεγέθη ψαριών για τα δίχτυα των αλιευτικών πλοίων, εισάχθηκαν για την προστασία των νεαρών ψαριών.

Από το 1985 μέχρι το 1990 η ΚΑΛΠ προσαρμόστηκε αρχικά με την απόσυρση της Γροιλανδίας (1985), την ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας (1986) και την επανένταξη της Γερμανίας (1990). Και τα τρία γεγονότα είχαν ισχυρό αντίκτυπο στο μέγεθος και τη δομή του Ευρωπαϊκού στόλου και το μέγεθος των αλιευμάτων του.

Η αναθεώρηση του 1992 και ο νέος βασικός κανονισμός επικεντρώθηκαν σε «μια λογική και υπεύθυνη εκμετάλλευση» των πηγών ενώ αναγνωρίστηκε το ενδιαφέρον της αλιευτικής βιομηχανίας να διασφαλίσει μακροπρόθεσμη ανάπτυξη, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες και το ενδιαφέρον των καταναλωτών, λαμβάνοντας υπόψη τους βιολογικούς περιορισμούς καθώς και το σεβασμό για το θαλάσσιο οικοσύστημα.

Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι της αναθεώρησης του 1992 ήταν:

- Η μείωση της αλιείας σε επίπεδα συμβατά με τη βιωσιμότητα
- Η μείωση του μεγέθους των αλιευτικών πλοίων του στόλου σε επίπεδα συμβατά με τη βιωσιμότητα
- Η μείωση της απασχόλησης με ελεγχόμενο τρόπο και η παροχή εναλλακτικών εργασιών σε περιοχές εξαρτώμενες από την αλιεία.

Προβλεπόταν υποχρεωτική μείωση της χωρητικότητας του στόλου σε συνδυασμό με διαρθρωτικά μέτρα για την ανακούφιση των κοινωνικών συνεπειών (τόσο κατάργηση επιδοτήσεων όσο και άλλα κοινωνικά μέτρα). Δίπλα στα Συνολικά Επιτρεπόμενα Αλιεύματα (TAC) εισήχθη η έννοια της αλιευτικής προσπάθειας για την επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στις αλιευτικές δραστηριότητες και τους διαθέσιμους πόρους. Η

πρόσβαση σε συγκεκριμένα ύδατα ή αλιεύματα υπόκειντο όλο και περισσότερο στο ζήτημα των αδειών αλιείας.

Τρία χρόνια μετά την αναθεώρηση του 1995, η Επιτροπή ζήτησε από μια ομάδα ειδικών να αναθεωρήσει την ΚΑΛΠ. Η ομάδα συμπέρανε ότι η δρακόντεια μείωση του στόλου ήταν επιβεβλημένη λαμβάνοντας υπόψη το 40% της πλεονάζουσας ικανότητας (υπερχωρητικότητας) και την τεράστια ανισορροπία ανάμεσα στην αλιευτική ικανότητα και τους διαθέσιμους πόρους, με αποτέλεσμα - παρά τις περιορισμένες ονομαστικές μειώσεις - να μην διαφαίνεται σημαντική μείωση της αληθινής ικανότητας μέσω των Πολυετών Προγραμμάτων Προσανατολισμού (Πολυετών Σχεδίων Διαχείρισης).

Η αναθεώρηση του 2002 επέτρεψε κάποια επιπρόσθετη πρόοδο, η οποία όμως δεν οδήγησε σε βιώσιμη ανάκαμψη καθώς το 88% των αποθεμάτων συνέχισε να υπεραλιεύεται. Το 2008 η Επιτροπή προβληματίστηκε σχετικά με μια περαιτέρω αναθεώρηση της ΚΑΛΠ, με αποτέλεσμα την έγκριση της Πράσινης Βίβλου για την μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ το επόμενο έτος. Μια ευρεία διαδικασία διαβούλευσης οδηγεί στην υιοθέτηση των προτάσεων της Επιτροπής για το νέο Βασικό Κανονισμό και μια νέα Κοινή Οργάνωση Αγοράς τον Ιούλιο του 2011.

Η τρέχουσα ΚΑΛΠ υιοθετήθηκε το Δεκέμβρη του 2013 και άρχισε να εφαρμόζεται από την 01^η Ιανουαρίου του 2014. Επικεντρώνεται στη διαχείριση των αλιευμάτων (ενώ προηγούμενες ΚΑΛΠ επικεντρωνόταν μόνο στη διατήρηση του αποθέματος) και περιλαμβάνει επίσης και την υδατοκαλλιέργεια. Η επίτευξη Μέγιστης Βιώσιμης Απόδοσης μέχρι το 2015 όπου αυτό ήταν εφικτό, και το αργότερο μέχρι το 2020, και η ύπαρξη υγιών αλιευτικών αποθεμάτων, αποτέλεσαν τις κατευθυντήριες αρχές της ΚΑΛΠ του 2013. Βάσει επιστημονικών συμβουλών, η αλιεία πρέπει να προσαρμόζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να φέρνει την εκμετάλλευση στα επίπεδα της

μεγιστοποίησης των αποδόσεων εντός των ορίων της αειφορίας. Τέλος στις 30 Μαΐου του 2018 εγκρίθηκε η πρόταση της Επιτροπής να αναθεωρήσει το σύστημα ελέγχου της αλιείας.

Η Επιτροπή αποφάσισε να προτείνει έναν αριθμό αλλαγών για τον κανονισμό ελέγχου όπως και στοχευόμενες τροποποιήσεις στον κανονισμό για παράνομη, άναρχη και λαθραία αλιεία (κανονισμός ΠΑΛ) καθώς και στον ιδρυτικό κανονισμό της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ελέγχου της Αλιείας. (European Commission, 2022)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κατά τις διαπραγματεύσεις για την προσχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και της Δανίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) το 1972, η αλιεία διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο. Διαπιστώθηκε τότε μια απομάκρυνση από την θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης πρόσβασης. Τα εθνικά αποκλειστικά δικαιώματα παράκτιας αλιείας στα χωρικά ύδατα, που προσδιορίζονται ως ευρισκόμενα εντός των 12 ναυτικών μιλίων από την ακτή, επεκτάθηκαν, προκειμένου να συμπεριληφθούν οι ΑΟΖ, έως 200 ναυτικά μίλια από την ακτή. Τα κράτη μέλη συμφώνησαν να εναποθέσουν τη διαχείριση των αλιευτικών τους πόρων στα χέρια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

2.1 Ο κανονισμός του 1983

Έπειτα από πολυετείς διαπραγματεύσεις, το Συμβούλιο ενέκρινε το 1983 τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 170/83 που θέσπισε την ΚΑΛΠ της νέας γενιάς. Ο κανονισμός καθιέρωσε τη δέσμευση σχετικά με τις ΑΟΖ, διατύπωσε την έννοια της σχετικής σταθερότητας και προέβλεψε συντηρητικά μέτρα διαχείρισης βασισμένα στα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα και στις ποσοστώσεις. Όπως αναφέρθηκε και

στο προηγούμενο κεφάλαιο, μετά το 1983, η ΚΑΛΠ χρειάστηκε να προσαρμοστεί στην αποχώρηση της Γροιλανδίας από την Κοινότητα το 1985, στην ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας το 1986 και στην επανένωση της Γερμανίας το 1990. Τα τρία αυτά γεγονότα είχαν αντίκτυπο στο μέγεθος και τη δομή του κοινοτικού στόλου και στις αλιευτικές του δυνατότητές.

2.2 Ο κανονισμός του 1992

Το 1992 ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3760/92, ο οποίος περιείχε διατάξεις για τη ρύθμιση της αλιευτικής πολιτικής έως το 2002, επιχείρησε να δώσει λύση στο πρόβλημα της σοβαρής ανισορροπίας μεταξύ της ικανότητας του στόλου και των αλιευτικών δυνατοτήτων. Η λύση που πρότεινε ήταν η μείωση του κοινοτικού στόλου σε συνδυασμό με διαρθρωτικά μέτρα για τον μετριασμό του κοινωνικού αντίκτυπου. Ο κανονισμός εισήγαγε την έννοια της «αλιευτικής προσπάθειας» με σκοπό να αποκαταστήσει και να διατηρήσει την ισορροπία μεταξύ των διαθέσιμων πόρων και των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Ο κανονισμός προέβλεπε την πρόσβαση στους πόρους μέσω ενός αποτελεσματικού συστήματος χορήγησης αδειών.

2.3 Η μεταρρύθμιση του 2002

Τα μέτρα που εισήχθησαν με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3760/92 δεν αποδείχθηκαν επαρκώς αποτελεσματικά για να θέσουν τέρμα στην υπεραλίευση και η εξάντληση των ιχθυοποθεμάτων πολλών ειδών συνεχίστηκε με ακόμη ταχύτερους ρυθμούς. Η κρίσιμη κατάσταση οδήγησε σε μεταρρύθμιση αποτελούμενη από τρεις κανονισμούς οι οποίοι εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2002 και τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2003:

- τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής (και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 3760/92 και (ΕΟΚ) αριθ. 101/76)·
- τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2369/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για καθορισμό των λεπτομερών κανόνων και ρυθμίσεων σχετικά με την κοινοτική διαρθρωτική βοήθεια στον τομέα της αλιείας (και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 2792/1999 του Συμβουλίου)·
- τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2370/2002, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, περί θεσπίσεως επείγοντος κοινοτικού μέτρου για τη διάλυση αλιευτικών σκαφών.

Πρωταρχικός στόχος της μεταρρύθμισης του 2002 ήταν να εξασφαλίσει ένα βιώσιμο μέλλον για τον κλάδο της αλιείας, εγγυώμενα σταθερά εισοδήματα και θέσεις εργασίας για τους αλιείς, διασφαλίζοντας τον εφοδιασμό των καταναλωτών και διατηρώντας παράλληλα την εύθραυστη ισορροπία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Η μεταρρύθμιση καθιέρωσε μακροπρόθεσμη διαχείριση του αλιευτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας μέτρων εκτάκτου ανάγκης, με πολυετή σχέδια ανάκτησης των αποθεμάτων που βρίσκονταν εκτός των ασφαλών βιολογικών ορίων και πολυετή σχέδια διαχείρισης των λοιπών αποθεμάτων.

Για τη διασφάλιση περισσότερο αποτελεσματικής, διαφανούς και θεμιτής παρακολούθησης δημιουργήθηκε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας που εδρεύει στο Vigo (Ισπανία).

Με τη μεταρρύθμιση του 2002 οι αλιείς απέκτησαν μεγαλύτερες δυνατότητες συμμετοχής στη λήψη των αποφάσεων που τους αφορούσαν χάρη στη συγκρότηση Περιφερειακών Γνωμοδοτικών Συμβουλίων, τα οποία αποτελούνται από αλιείς, ειδικούς επιστήμονες, εκπροσώπους άλλων τομέων που σχετίζονται με την αλιεία και

την υδατοκαλλιέργεια, καθώς και από εκπροσώπους περιφερειακών και εθνικών αρχών και περιβαλλοντικών ομάδων και καταναλωτών.

2.4. Η μεταρρύθμιση του 2013

Η μεταρρύθμιση του 2002 δεν ανταποκρίθηκε βραχυπρόθεσμα στις προσδοκίες, δεδομένου ότι συνεχίστηκε η υποβάθμιση ορισμένων αποθεμάτων. Ταυτόχρονα, ανέκυψαν ορισμένα προβλήματα, τα οποία έως τότε είχαν παραμείνει απαρατήρητα, όπως αυτό των απορρίψεων ιχθύων.

Το 2009, η Επιτροπή ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση σχετικά με τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ, με σκοπό την ενσωμάτωση των νέων αρχών που έπρεπε να καθοδηγήσουν τον αλιευτικό τομέα της ΕΕ στον 21ο αιώνα.

Ενδεικτικός είναι και ο τίτλος του πρώτου κεφαλαίου της Πράσινης Βίβλου για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ: «Ένα όραμα για την ευρωπαϊκή αλιεία μέχρι το 2020» (Πράσινη Βίβλος, 2009)

Έπειτα από μακρά συζήτηση στο Συμβούλιο και –για πρώτη φορά– στο Κοινοβούλιο, επιτεύχθηκε συμφωνία την 1η Μαΐου 2013 σχετικά με νέο καθεστώς για τον αλιευτικό τομέα με βάση τρεις πυλώνες:

- τη νέα ΚΑΛΠ (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013)·
- την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013)·
- το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 508/2014).

Η νέα ΚΑΛΠ στοχεύει στη βιωσιμότητα σε βάθος στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Επιδιώκει μια διαχείριση που να είναι συμβατή με τους στόχους της επίτευξης οικονομικών και κοινωνικών οφελών, καθώς και οφελών στον τομέα της απασχόλησης.

Καλείται να απαντήσει σε δύο βασικά ερωτήματα, στο τί στοχεύει και πως, με ποια εργαλεία θα επιτύχει τους στόχους της.

Τα πιο σημαντικά σημεία στο πρώτο ερώτημα είναι τα ακόλουθα:

- Οι Μέγιστες βιώσιμες αποδόσεις (MBA): λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς δεσμεύσεις, όπως αυτή που αναλήφθηκε το 2002 στη σύνοδο κορυφής του Γιοχάνεσμπουργκ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η νέα ΚΑΛΠ θέτει τις MBA ως κύριο στόχο για όλες τις αλιευτικές δραστηριότητες. Όπου είναι δυνατόν έως το 2022 το αργότερο, η θνησιμότητα λόγω αλιείας ορίζεται στο επίπεδο Fmsy (το μέγιστο ποσοστό θνησιμότητας λόγω αλιείας για ένα δεδομένο απόθεμα, το οποίο χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της MBA για το εν λόγω απόθεμα).
- Οι νέες υποχρεώσεις των κρατών μελών για ενίσχυση του ρόλου της επιστήμης, εντατικοποιώντας τη συλλογή δεδομένων και ανταλλάσσοντας πληροφορίες για τα αποθέματα, τους στόλους και τον αντίκτυπο των αλιευτικών δραστηριοτήτων.
- Μια αποκεντρωμένη διακυβέρνηση, η οποία καλείται να φέρει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων εγγύτερα στο αλιευτικό πεδίο: οι νομοθέτες της ΕΕ καταρτίζουν το γενικό πλαίσιο, ενώ τα κράτη μέλη αναπτύσσουν τα εκτελεστικά μέτρα και συνεργάζονται σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η πολυετής διαχείριση με βάση το οικοσύστημα για να ενισχυθεί ο ρόλος που, στην προηγούμενη μεταρρύθμιση, είχε ανατεθεί στα πολυετή σχέδια, αλλά και

για να καθιερωθεί μια περισσότερο προσανατολισμένη προς το οικοσύστημα προσέγγιση, με σχέδια πολλαπλών ειδών και σχέδια αλιείας, στο περιφερειακό πλαίσιο των ενωσιακών γεωγραφικών περιοχών.

Αντίστοιχα τα σημαντικότερα σημεία στο δεύτερο ερώτημα είναι:

- Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2017/2403, ο οποίος θεσπίζει ένα πλαίσιο κανόνων που διέπουν τις δραστηριότητες των αλιευτικών στόλων της ΕΕ σε μη ενωσιακά και διεθνή ύδατα, καταρτίστηκε στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ και σύμφωνα με τις αρχές της πολιτικής της ΕΕ. Οι ρυθμίσεις για την αλιεία στα ύδατα αυτά συνδέονται με τις συμφωνίες σύμπραξης βιώσιμης αλιείας και με τη συμμετοχή της ΕΕ σε Περιφερειακές Οργανώσεις Διαχείρισης της Αλιείας.
- Η απαγόρευση των απορρίψεων: με την νέα μεταρρύθμιση τίθεται τέρμα σε μία από τις πλέον απαράδεκτες πρακτικές που συνηθίζονται στον αλιευτικό τομέα της ΕΕ. Οι απορρίψεις ιχθύων των ειδών που υπόκεινται σε ρυθμίσεις καταργούνται σταδιακά και, ταυτόχρονα, τίθενται σε εφαρμογή συνοδευτικά μέτρα για την επιβολή της απαγόρευσης. Από το 2019 η πολιτική για τις απορρίψεις έχει εφαρμοστεί σε όλο τον αλιευτικό τομέα της ΕΕ.
- Όσον αφορά την ικανότητα του στόλου, η νέα ΚΑΛΠ υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προσαρμόσουν τις αλιευτικές τους ικανότητες μέσω εθνικών σχεδίων, έτσι ώστε να είναι ισόρροπες σε σχέση με τις αλιευτικές τους δυνατότητες. Η αλιεία μικρής κλίμακας διαδραματίζει ειδικό ρόλο στη νέα ΚΑΛΠ. Η αποκλειστική ζώνη των 12 ναυτικών μιλίων για τους παραδοσιακούς στόλους παρατάθηκε έως το 2022.

- Η βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια αποβλέπει στην αύξηση των αποδόσεων με στόχο τον εφοδιασμό της ιχθυαγοράς της ΕΕ και την τόνωση της ανάπτυξης σε παράκτιες και αγροτικές περιοχές, μέσω εθνικών σχεδίων.
- Η υφιστάμενη δέσμη τεχνικών μέτρων που περιλαμβάνεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 850/98, όπως έχει τροποποιηθεί με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2019/1241 συγκροτεί ένα πολύπλοκο και ετερογενές σύστημα διατάξεων, το οποίο επί του παρόντος βρίσκεται υπό αναθεώρηση, ούτως ώστε η νέα ΚΑΛΠ να αποκτήσει μια νέα δέσμη τεχνικών μέτρων.

Η κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας περιλαμβάνεται στη μεταρρυθμιστική δέσμη.

Το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας λειτουργεί ως χρηματοδοτικό μέσο για να συμβάλει στην εφαρμογή της ΚΑΛΠ και της κοινής οργάνωσης της αγοράς των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2022)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΚΟΙΝΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΓΟΡΩΝ

Η Κοινή οργάνωση των αγορών (ΚΟΑ) των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας υπάρχει από το 1970 και αποτελεί το αρχαιότερο στοιχείο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Σχεδιάστηκε αρχικά ώστε να εγγυάται την ελεύθερη διακίνηση των εμπορευμάτων και να διασφαλίζει σταθερότητα τιμών για τους παραγωγούς. Με την πάροδο των ετών εξελίχθηκε σταθερά για να αντιμετωπίσει τις σημαντικές αλλαγές, τόσο σε γενικό, όσο και σε θεσμικό πλαίσιο.

Συγκεκριμένα, η ΚΟΑ έχει υποστεί σημαντικές αναθεωρήσεις, το 1981 και το 1999. Το 2013, η ΚΟΑ μεταρρυθμίστηκε εκ νέου στο πλαίσιο της τελευταίας δέσμης μέτρων για τη μεταρρύθμιση της ΚΑΛΠ, λαμβανομένων υπόψη ορισμένων αδυναμιών των προηγούμενων πλαισίων και της εξέλιξης των δραστηριοτήτων

αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2014. Ο ισχύων κανονισμός – κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 σχετικά με την ΚΟΑ για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας– λαμβάνει περισσότερο ως βάση τη συσσωμάτωση, καθώς συνδέει τις παραμέτρους που αφορούν την αγορά με τις στρατηγικές διαχείρισης. Επιπλέον, η τρέχουσα ΚΟΑ αλιείας και υδατοκαλλιέργειας θέτει το νομικό πλαίσιο για τις οργανώσεις παραγωγών (ΟΠ), τα πρότυπα εμπορίας, την ενημέρωση των καταναλωτών και την πιστοποίηση (οικολογικά σήματα), τους κανόνες ανταγωνισμού και την ενημέρωση για την αγορά (όπως το πλαίσιο που παρέχει το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αγορών Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (Europarl, 2022)

3.1 Πέντε βασικά χαρακτηριστικά της ΚΟΑ

Η κοινή οργάνωση των αγορών καλύπτει πέντε βασικούς τομείς. Επιγραμματικά είναι οι κάτωθι:

- α) επαγγελματικές οργανώσεις
- β) προδιαγραφές εμπορίας
- γ) ενημέρωση των καταναλωτών
- δ) κανόνες ανταγωνισμού
- ε) γνώση της αγοράς

και αναλύονται ως ακολούθως:

- α) Επαγγελματικές Οργανώσεις

Η κεντρική σύλληψη της ΚΟΑ είναι ότι οι ίδιοι οι παραγωγοί είναι οι πλέον αρμόδιοι να επιλύσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος, μέσω της αυτοοργάνωσης και του συντονισμού των μέτρων για την ορθολογική διαχείριση των πόρων, ώστε να

προσδώσουν προστιθέμενη αξία στα αλιευτικά προϊόντα και να βοηθήσουν στη σταθεροποίηση της αγοράς.

Οι επαγγελματικές οργανώσεις παραγωγών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (καλούμενες «οργανώσεις παραγωγών») που έχουν συσταθεί βάσει κοινών κανόνων, είναι οι βασικοί συντελεστές του τομέα. Μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων τους για την παραγωγή και την εμπορία, υλοποιούν την κοινή αλιευτική πολιτική της ΕΕ και συμβάλλουν στη βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργεια.

Σήμερα υπάρχουν περισσότερες από 210 οργανώσεις παραγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι οργανισμοί που έχουν συσταθεί από παραγωγούς αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας και αναγνωρίζονται επίσημα από τις χώρες της ΕΕ στο πλαίσιο κοινών κανόνων σε επίπεδο ΕΕ. Είναι υπεύθυνοι για την καθημερινή διαχείριση των δραστηριοτήτων των παραγωγών και

- καθοδηγούν τα μέλη τους προς τη βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, ιδίως με τη συλλογική διαχείριση των δραστηριοτήτων τους
 - λαμβάνουν μέτρα για τη διοχέτευση της προμήθειας και εμπορίας των προϊόντων των μελών τους,
 - προωθούν τα προϊόντα των μελών τους μέσω συστημάτων πιστοποίησης
- εργάζονται για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων αλιείας ή υδατοκαλλιέργειας των μελών τους. Έχουν τη δυνατότητα επίσης να εκπροσωπούνται σε ενώσεις οργανώσεων παραγωγών. Με τη σειρά τους τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν κάθε αναγνώριση ή ανάκληση αναγνώρισης των οργανώσεων παραγωγών στο MARE-A4@ec.europa.eu

Οι οργανώσεις παραγωγών μπορούν να συγκροτούνται σε ενώσεις οργανώσεων παραγωγών, με βασικό στόχο την επιλεξιμότητα για χρηματοδοτική στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας & Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF). Για να

συμβάλουν στη βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, οι οργανώσεις παραγωγών και οι ενώσεις οργανώσεων παραγωγών καταρτίζουν σχέδια παραγωγής και εμπορίας. Τα σχέδια αυτά, τα οποία θα χρηματοδοτηθούν από το EMFAF, διευκολύνουν τη συλλογική διαχείριση των δραστηριοτήτων των παραγωγών. (Europarl, 2022)

Οι διεπαγγελματικές οργανώσεις είναι οργανώσεις διαφόρων φορέων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Όπως οι οργανώσεις παραγωγών, έτσι και οι διεπαγγελματικές υπόκεινται σε κοινούς ευρωπαϊκούς κανόνες. Συνενώνουν τους παραγωγούς ψαριών, τους μεταποιητές και τους εμπόρους για να βελτιώσουν τον συντονισμό των δραστηριοτήτων μάρκετινγκ και να αναπτύξουν μέτρα ενδιαφέροντος για ολόκληρο τον κλάδο. Δεδομένης της κοινής φύσης των θαλάσσιων πόρων, οι εν λόγω επαγγελματικές οργανώσεις μπορούν επίσης να συσταθούν σε διακρατικό επίπεδο για τον συντονισμό της παραγωγής και της εμπορίας ορισμένων ειδών ιχθύων σε διάφορες χώρες της Ε.Ε. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιούν οποιαδήποτε αναγνώριση ή ανάκληση αναγνώρισης διεπαγγελματικής οργάνωσης στο MARE-A4@ec.europa.eu. Όπως προαναφέρθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EMFAF) δύναται να παράσχει οικονομική υποστήριξη για τη δημιουργία οργανώσεων παραγωγών, ενώσεων οργανώσεων παραγωγών και διεπαγγελματικών οργανώσεων.

β) Προδιαγραφές Εμπορίας

Οι κοινοτικές προδιαγραφές εμπορίας καθορίζουν εναρμονισμένα εμπορικά χαρακτηριστικά, ιδίως κατά την πρώτη πώληση των νωπών προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Τα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνουν τη νωπότητα, το μέγεθος και την παρουσίαση. Οι προδιαγραφές διευκολύνουν τις εμπορικές

δραστηριότητες καθορίζοντας κοινές τιμές για κάθε κατηγορία προϊόντων και θεσπίζοντας επίπεδα ποιότητας. Συμπληρώνονται από υποχρεώσεις επισήμανσης για την καλύτερη ενημέρωση των καταναλωτών μέσω της αναγραφής της εμπορικής ονομασίας, του είδους, της μεθόδου παραγωγής (αλιεία στη θάλασσα, σε εσωτερικά ύδατα ή εκτροφή) και της περιοχής αλίευσης.

Σύμφωνα με τον ισχύοντα κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 σχετικά με την ΚΟΑ, στο άρθρο 33 καθορίζονται οι κοινές προδιαγραφές εμπορίας για συγκεκριμένα προϊόντα αλιείας ανεξάρτητα από την προέλευσή τους (ενωσιακά ή εισαγόμενα), και τα οποία προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο. Οι προδιαγραφές μπορεί να αφορούν την ποιότητα, το μέγεθος, το βάρος, τη συσκευασία, την παρουσίαση ή την επισήμανση των προϊόντων, και ειδικότερα: α) τα ελάχιστα εμπορεύσιμα μεγέθη λαμβάνοντας υπόψη τις βέλτιστες διαθέσιμες επιστημονικές γνωμοδοτήσεις· τα εν λόγω ελάχιστα εμπορεύσιμα μεγέθη ανταποκρίνονται, κατά περίπτωση, στα ελάχιστα μεγέθη αναφοράς διατήρησης σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 10 του κανονισμού (ΕΕ) 1380/2013 και β) τις προδιαγραφές των διατηρημένων προϊόντων σύμφωνα με τις απαιτήσεις διατήρησης και τις διεθνείς υποχρεώσεις.

Τα προϊόντα που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για τα οποία έχουν οριστεί κοινές προδιαγραφές εμπορίας μπορούν να διατίθενται στην αγορά της Ένωσης μόνον εφόσον τηρούνται οι εν λόγω προδιαγραφές. Όλα τα προϊόντα αλιείας που εκφορτώνονται, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν συμμορφώνονται με τις κοινές προδιαγραφές εμπορίας, μπορούν να χρησιμοποιούνται για σκοπούς διαφορετικούς από την άμεση ανθρώπινη κατανάλωση, όπως, μεταξύ άλλων, ιχθυάλευρα, ιχθυέλαια, τροφές για οικόσιτα ζώα, πρόσθετα τροφίμων, φαρμακευτικά προϊόντα ή καλλυντικά (Κανονισμός ΕΕ 1379/2013, άρθρο 34).

Το ισχύον πλαίσιο για τις κοινές προδιαγραφές εμπορίας αξιολογήθηκε το 2019-2020 και το συνολικό συμπέρασμα της αξιολόγησης ήταν ότι οι ισχύουσες προδιαγραφές αγοράς είναι γενικά σχετικές, ικανοποιητικές, συνεκτικές και προσθέτουν αξία μέσα στα όρια του ισχύοντος πεδίου εφαρμογής τους και των υποκείμενων κριτηρίων. Ωστόσο, σχετικά με την αποτελεσματικότητά τους στην επίτευξη των στόχων που ορίζονται στον κανονισμό της ΚΟΑ, φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις. Η δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της αξιολόγησης απαίτησε αυξημένη διαφάνεια των προδιαγραφών εμπορίας στην αγορά. Επιπροσθέτως, τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τον τομέα δείχνουν ότι παραμένει το ζήτημα μη ισότιμων όρων ανταγωνισμού, ιδίως όσων αφορά τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πτυχές. Τέλος, ενώ στην αγορά αυξάνεται η ζήτηση για τη βιωσιμότητα των προϊόντων (και οδηγεί σε μια δυνητικά συγκεχυμένη αύξηση ιδιωτικών πρωτοβουλιών, κάθε μια με τα δικά της αειφορικά κριτήρια) οι ισχύουσες προδιαγραφές αγοράς δεν είναι σχεδιασμένες να επιτύχουν το στόχο της εύκολης προμήθειας βιώσιμων προϊόντων στην αγορά της Ε.Ε. Τα αποτελέσματα αυτής της αξιολόγησης θα τροφοδοτήσουν τον προβληματισμό σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των προκλήσεων και των ελλείψεων που εντοπίστηκαν και τον τρόπο βελτίωσης της συνολικής απόδοσης του πλαισίου προδιαγραφών εμπορίας για τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας (Commission, 2019).

γ) Ενημέρωση των Καταναλωτών

Η Κοινή Οργάνωση των αγορών καθορίζει τις συγκεκριμένες πληροφορίες που πρέπει να συνοδεύουν τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, τα οποία πωλούνται στους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις μαζικής εστίασης. Αυτές οι απαιτήσεις συμβάλλουν στη μεγαλύτερη διαφάνεια στην αγορά και καθιστούν τους

καταναλωτές ενημερωμένους ώστε να κάνουν πληροφορημένες επιλογές στα προϊόντα που αγοράζουν (Europarl, 2022).

Η ενημέρωση των καταναλωτών, τόσο η υποχρεωτική όσο και η προαιρετική, αποσκοπεί στην παροχή ολοκληρωμένων και σαφών πληροφοριών στους καταναλωτές, ώστε να προωθηθεί η υπεύθυνη κατανάλωση. Ο νέος κανονισμός ΚΟΑ επεκτείνει το περιεχόμενο και το πεδίο εφαρμογής των υποχρεωτικών πληροφοριών για την επισήμανση των προϊόντων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση. Επιπλέον, θα πρέπει να αξιολογείται η χρήση των οικολογικών σημάτων, ως προαιρετικών πληροφοριών, ώστε να παρέχεται καλύτερη ενημέρωση για την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Τον Μάιο του 2016 και βάσει του άρθρου 36 του κανονισμού για την ΚΟΑ, μετά από δημόσια διαβούλευση, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση σκοπιμότητας σχετικά με τις επιλογές για ένα σύστημα απονομής οικολογικού σήματος σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα προϊόντα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (Europarl, 2022). Συγκεκριμένα κάθε προϊόν που πωλείται στον καταναλωτή πρέπει να φέρει την εμπορική ονομασία του είδους (δηλαδή το όνομα στο οποίο διατίθεται το ψάρι) και την αντίστοιχη επιστημονική ονομασία. Για την εξασφάλιση της πολιτικής της συνοχής, κάθε ευρωπαϊκή χώρα υποχρεούται να καταρτίζει και να δημοσιεύει κατάλογο των εμπορικών ονομασιών που γίνονται αποδεκτές στο έδαφός της, συμπεριλαμβανομένων των αποδεκτών τοπικών ή περιφερειακών ονομάτων. Η Επιτροπή έχει δημιουργήσει ένα εργαλείο που συγκεντρώνει όλες τις αναγνωρισμένες εμπορικές ονομασίες καθώς και άλλες χρήσιμες πληροφορίες, όπως τις επιστημονικές ονομασίες, τις μεθόδους παραγωγής και τις περιοχές αλίευσης. (Europarl, 2022)

δ) Κανόνες ανταγωνισμού

Η κοινή οργάνωση των αγορών υπόκειται σε κανόνες ανταγωνισμού. Δεδομένων των ειδικών χαρακτηριστικών του τομέα, υπάρχουν εξαιρέσεις από την εφαρμογή των κανόνων αυτών για τη διασφάλιση της λειτουργίας της πολιτικής και την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Europarl, 2022). Στόχος της Ε.Ε. είναι η προώθηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού για τους φορείς εκμετάλλευσης της Ε.Ε. αξιοποιώντας τα ανταγωνιστικά τους πλεονεκτήματα. Όσον αφορά τους «ισότιμους όρους ανταγωνισμού», υπάρχουν δεδομένες θέσεις και πιθανές δράσεις που πρέπει να αναληφθούν, επισημαίνοντας την αυξανόμενη ζήτηση του Ευρωπαίου καταναλωτή για βιώσιμα τρόφιμα υψηλής ποιότητας. Επιπροσθέτως η Ε.Ε. επιβάλλει υψηλά περιβαλλοντικά, κοινωνικά, υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά πρότυπα στο πλαίσιο των εμπορικών συμφωνιών που διαπραγματεύεται με τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων και όσον αφορά την υδατοκαλλιέργεια. Οι τρεις βασικοί στόχοι για την επίτευξη ισότιμων όρων ανταγωνισμού είναι:

α. Στόχος για τα Κράτη Μέλη: Η υποστήριξη της ανάπτυξης των παραγωγικών και διεπαγγελματικών οργανώσεων, μεταξύ άλλων και σε διακρατικό επίπεδο. Κάτι τέτοιο θα διευκολύνει τη συλλογική διαχείριση ή/και τις πρωτοβουλίες αυτορρύθμισης μεταξύ των παραγωγών, των μεταποιητών και των εμπόρων λιανικής πώλησης, σε συνεργασία με ενώσεις καταναλωτών και ΜΚΟ, κατά περίπτωση. Η υποστήριξη, η εφαρμογή και ο έλεγχος των απαιτήσεων και των διατάξεων επισήμανσης

β) Στόχος για την Επιτροπή:

Η διασφάλιση της τήρησης και πλήρους εφαρμογής των νομικών προτύπων επισήμανσης, ιδίως όσον αφορά τη φρεσκάδα, την προέλευση και την εμπορική ονομασία. Η βελτίωση της διαφάνειας στην αγορά και η διάδοση πληροφοριών αγοράς σχετικά με τις τάσεις σε τοπικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

γ) Στόχος για το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για την Υδατοκαλλιέργεια:

Η υποστήριξη της διάρθρωσης της παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της πιστοποίησης και της επισήμανσης. Η συμβολή στη βελτίωση της γνώσης της αγοράς του τομέα. Η διευκόλυνση πρωτοβουλιών αυτορρύθμισης και η συμβολή στην ενημέρωση του καταναλωτή σχετικά με αυτά τα χαρακτηριστικά (Γνωμοδοτικό Συμβούλιο, 2018). Καθώς δίκαιος ανταγωνισμός σημαίνει να υπόκεινται όλοι στους ίδιους κανόνες και όχι κάποιιοι να επωφελούνται οικονομικά από εκείνους που τηρούν τους κανόνες αυτούς, το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για την Υδατοκαλλιέργεια (2018) θεωρεί ότι για την καθιέρωση ισότιμων όρων ανταγωνισμού πρέπει να καθιερωθούν τα ίδια επίπεδα τεχνικών και κοινωνικών εγγυήσεων, συνοδευόμενα από παρόμοιες περιβαλλοντικές υποχρεώσεις, ενώ οι συνθήκες ισότιμων όρων ανταγωνισμού πρέπει να υφίστανται εντός της Ε.Ε. προκειμένου αυτοί να είναι αποτελεσματικοί σε σχέση με τις τρίτες χώρες.

ε) Γνώση της αγοράς

Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αγορών Προϊόντων Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (EUMOFA) είναι διαδικτυακό εργαλείο για την ενίσχυση των πληροφοριών της αγοράς και τη συμβολή στη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα της αγοράς προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Απευθύνεται στους παραγωγούς, τους μεταποιητές, τους εισαγωγείς, τους εμπόρους λιανικής πώλησης, τους καταναλωτές, τους αναλυτές αγρών και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικών. Η EUMOFA επιτρέπει την άμεση παρακολούθηση του όγκου, της αξίας και της τιμής των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, από την πρώτη πώληση έως το λιανικό εμπόριο, συμπεριλαμβανομένων των εισαγωγών και των εξαγωγών. Τα στοιχεία συλλέγονται από τις χώρες της Ε.Ε., τη Νορβηγία, την Ισλανδία, το Ηνωμένο

Βασίλειο και από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. και ενημερώνονται κάθε μέρα. Η EUMOFA παρέχει επίσης θεματικές αναλύσεις και τακτικά κύρια σημεία σχετικά με τις κύριες εξελίξεις της αγοράς (Europarl, 2022)

3.2 Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κανονισμοί

Η Κοινή Οργάνωση Αγοράς στον αλιευτικό τομέα τεθείσα σε λειτουργία το 1970, τροποποιήθηκε αρκετές φορές και αποτελεί έναν από τους βασικούς πυλώνες της τελευταίας μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Στον συγκεκριμένο κύκλο μεταρρύθμισης της ΚΑΛΠ η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση της υπάρχουσας ΚΟΑ. Το Κοινοβούλιο υποστήριζε, ότι ήταν σκόπιμο να δημιουργηθεί ένα νομικό πλαίσιο έχοντας ως στόχο τον εκσυγχρονισμό, την ενίσχυση και την απλούστευση του συστήματος ελέγχου της αλιείας της Ε.Ε, τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και την αύξηση των ίσων όρων ανταγωνισμού στον έλεγχο της αλιείας.

Τον Μάιο του 2018 το Κοινοβούλιο προέβη σε ψήφισμα όσον αφορά τη βελτιστοποίηση της αλυσίδας αξίας στον αλιευτικό τομέα της Ε.Ε. και την εφαρμογή των μέτρων ελέγχου για τη θέσπιση της συμμόρφωσης των αλιευτικών προϊόντων προς τα κριτήρια πρόσβασης στην αγορά της Ε.Ε., με το οποίο ζητούσε, όλα τα εισαγόμενα προϊόντα να συμμορφώνονται με τους σχετικούς κανόνες και τα κριτήρια της Ε.Ε για τα τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων της ΚΑΛΠ. Στις 15 Ιανουαρίου 2020 το Κοινοβούλιο προέβη σε ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία θα μετατρέψει την ΕΕ σε μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τους πόρους και ανταγωνιστική οικονομία. (Europarl, 2022)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^Ο ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ

ΑΛΙΕΙΑΣ

Η διαχείριση της αλιείας στοχεύει στην επίτευξη της βέλτιστης και βιώσιμης χρήσης των αλιευτικών πόρων προς όφελος της ανθρωπότητας, ενώ παράλληλα προστατεύει το οικοσύστημα. Η σύγχρονη διαχείριση της αλιείας βασίζεται σε επιστημονικές πληροφορίες που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη των κανόνων βάσει των οποίων λειτουργεί η αλιεία. Συνήθως, η διαχείριση στοχεύει στη διατήρηση ενός μεγέθους αποθέματος που δίνει τη μέγιστη βιώσιμη απόδοση μέσω διαφόρων κανονισμών διαχείρισης (π.χ. συνολική επιτρεπόμενη αλιεία ΤΑC, αριθμός σκαφών στην αλιεία, κ.λπ.) που στοχεύουν στον έλεγχο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, του επιπέδου της θνησιμότητας λόγω αλιείας. Η διαχείριση της αλιείας περιλαμβάνει όχι μόνο άμεσους κανονισμούς, αλλά και διαχείριση των δικαιωμάτων πρόσβασης, επιρροή στη στάση των αλιέων απέναντι στους πόρους και άλλα ευρύτερα ζητήματα. (FAO, 2021)

4.1 Οι Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές (MPA) ως μέσο για την διαχείριση της αλιείας.

Η έννοια των Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών (MPAs) έχει αποκτήσει εξέχουσα θέση στο διάλογο για τη θαλάσσια διατήρηση και τη διαχείριση της αλιείας από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Στη διαχείριση της αλιείας, οι περιοχές αυτές (MPA) γενικά θεωρούνται χρονικά και γεωγραφικά καθορισμένες περιοχές που παρέχουν στους φυσικούς πόρους μεγαλύτερη προστασία από ό,τι παρέχεται στην υπόλοιπη περιοχή. Δύο από τους κύριους λόγους για τη θέσπιση MPA είναι η διατήρηση της φύσης και η διαχείριση της αλιείας. Η χρήση των MPAs για διατήρηση έχει αυξηθεί μαζί με την αυξανόμενη παγκόσμια αναγνώριση της ανάγκης

προστασίας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στον τομέα της αλιείας, οι προστατευόμενες περιοχές έχουν μακρά ιστορία και προηγούνται της έννοιας του ΜΡΑ κατά αρκετές δεκαετίες. Οι ΜΡΑ αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της χωρικής διαχείρισης και αντιπροσωπεύουν εργαλεία που χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερα πλαίσια, όπως η ολοκληρωμένη διαχείριση παράκτιων ζωνών, η ολοκληρωμένη διαχείριση ωκεανών και ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός. Αυτά τα πλαίσια βασίζονται σε τόπους ή περιοχές και ισχύουν για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε όλους τους τομείς, που γενικά σκοπεύουν να επιτύχουν πολλαπλούς στόχους. Όταν χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της διαχείρισης της αλιείας, οι ΜΡΑ πρέπει να εξετάζονται σε ένα ευρύτερο χωρικό πλαίσιο και θα πρέπει να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο διαχείρισης αλιείας ή οικοσυστήματος. Οι ΜΡΑ, η θέσπιση των οποίων αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία διαχείρισης και διατήρησης της αλιείας, θεσπίστηκαν για τους κάτωθι λόγους:

- για την προστασία ενός συγκεκριμένου σταδίου ιστορικού ζωής,
- για τον έλεγχο της θνησιμότητας λόγω αλιείας,
- για το δευτερογενές αποτέλεσμα των ψαριών που μεταναστεύουν πέρα από τα όρια μιας ΜΡΑ, ώστε να μπορούν να αλιευθούν,
- για να χρησιμεύσουν ως πηγή για αυγά και προνύμφες ψαριών για τη βελτίωση της στρατολόγησης,
- για την προστασία του οικοτόπου, της ακεραιότητας του τροφικού ιστού και της βιοποικιλότητας,
- για τη μείωση των παρεμπιπτόντων αλιευμάτων, της απόρριψης και άλλων αρνητικών επιπτώσεων στα συγκομιζόμενα είδη, άλλα απειλούμενα είδη και άλλα είδη που η κοινωνία θέλει να προστατεύσει,

- για τη μείωση του ανταγωνισμού μεταξύ ομάδων χρηστών ή για την ενίσχυση των ευκαιριών για ορισμένες ομάδες χρηστών. (FAO, 2021)

4.2 Διαχείριση της αλιείας και Οικοσυστημική Προσέγγιση.

Υπήρξε μεγάλο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια για τη μετάβαση από τη διαχείριση της αλιείας που επικεντρώνεται κυρίως στην αλιεία ενός είδους ή μεμονωμένης αλιείας, στη διαχείριση με προσανατολισμό του οικοσυστήματος. Αυτή η διευρυμένη προσέγγιση ονομάστηκε διαχείριση αλιείας με βάση το οικοσύστημα (EBFM). Η Προσέγγιση του Οικοσυστήματος στην Αλιεία (EAF) γίνεται το κύριο πλαίσιο αναφοράς για τη διαχείριση της αλιείας και την εφαρμογή των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης. Οι αρχές που στηρίζουν το EAF προέκυψαν σαφώς στον Κώδικα Συμπεριφοράς του 1995 για Υπεύθυνη Αλιεία (CCRF), που κληρονομήθηκε από τη Σύμβαση του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών του 1992 για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (UNCED), την Ατζέντα του 21 και τη Σύμβαση του 1992 για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD). Η Οικοσυστημική Προσέγγιση στην Αλιεία (EAF) έχει εξελιχθεί με βάση την εκτίμηση των αλληλεπιδράσεων που λαμβάνουν χώρα μεταξύ της αλιείας και των οικοσυστημάτων. Το EAF εστιάζει στη διαχείριση της αλιείας, αλλά διευρύνει την προοπτική πέρα από το να βλέπει κανείς την αλιεία ως μια απλή διαδικασία ψαρέματος, πέρα από την εξέταση μόνο εμπορικά σημαντικών ειδών και πέρα από τις διαχειριστικές προσπάθειες που στοχεύουν αποκλειστικά στη διαδικασία συγκομιδής. Το EAF απαιτεί τη συμπερίληψη στο πρότυπο διαχείρισης των αλληλεπιδράσεων μεταξύ του πυρήνα της αλιείας και των ψαράδων, καθώς και άλλων στοιχείων του οικοσυστήματος και του ανθρώπινου συστήματος που σχετίζονται με τη διαχείριση. Λόγω της ικανότητάς τους να αντιμετωπίζουν

πολλαπλούς στόχους, π.χ. διαχείριση της αλιείας και διατήρηση της φύσης, οι ΜΡΑ ταιριάζουν καλά σε μια οικοσυστημική προσέγγιση. (FAO, 2021)

4.3 Αλιευτικές Ποσοτώσεις

Τα Συνολικά Επιτρεπόμενα Αλιεύματα (ΤΑC) ή οι αλιευτικές δυνατότητες είναι όρια αλιευμάτων (εκφρασμένα σε τόνους ή αριθμούς) που ορίζονται για τα περισσότερα εμπορικά αποθέματα ιχθύων. Τα Συνολικά Επιτρεπόμενα Αλιεύματα (ΤΑC) ακολουθούν τους κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής για την επίτευξη της βιώσιμης αλιείας, όπως ορίζονται στα πολυετή σχέδια, καθορίζονται ετησίως για τα περισσότερα αποθέματα ιχθύων και ανά διετία για τα αποθέματα βαθέων υδάτων και κοινοποιούνται μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη μορφή εθνικών ποσοτώσεων. Οι χώρες της Ε.Ε. μπορούν να ανταλλάσσουν ποσοτώσεις, αλλά τα συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα (ΤΑC) έχουν την υποχρέωση να χρησιμοποιούν διαφανή και αντικειμενικά κριτήρια κατά την κατανομή των εθνικών ποσοτώσεων μεταξύ των αλιέων τους. Επιπλέον, είναι υπεύθυνα να διασφαλίζουν, ότι δεν γίνεται υπέρβαση των ποσοτώσεων. Όταν εξαντληθεί η διαθέσιμη ποσότητα μιας χώρας της Ε.Ε. για ένα είδος, τότε το κράτος πρέπει να κλείσει την αλιεία.

4.4 Σύστημα Ελέγχου της Αλιείας

Οι στόχοι της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής είναι να διασφαλίσει, ότι οι δραστηριότητες αλιείας και υδατοκαλλιέργειας είναι περιβαλλοντικά βιώσιμες και η διαχείριση γίνεται με συνέπεια, ώστε να επιτυγχάνονται μακροπρόθεσμα οικονομικά, κοινωνικά οφέλη και οφέλη για την απασχόληση. Ωστόσο, η επιτυχία της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου και επιβολής. Ο ρόλος του συστήματος ελέγχου της αλιείας της Ε.Ε. είναι να διασφαλίζει, ότι οι κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής εφαρμόζονται στην

πράξη, ώστε οι δραστηριότητες αλιείας και υδατοκαλλιέργειας να είναι περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμες και να παρέχουν πηγή υγιεινής τροφής για τους πολίτες της. Τα μέτρα ελέγχου περιλαμβάνουν:

- Ελέγχους πρόσβασης στα ύδατα (π.χ. άδειες αλιείας)
- Αλιευτική προσπάθεια (π.χ. χωρητικότητα σκαφών και ισχύς κινητήρα)
- Τεχνικά μέτρα (π.χ. κανόνες για τα αλιευτικά εργαλεία)
- Η παρακολούθηση και η καταγραφή των αλιευμάτων που εξάγονται από τις θάλασσες και τους ωκεανούς από τον αλιευτικό στόλο της Ε.Ε.

Η ισχύουσα κατάσταση κανονισμών ελέγχου θεσπίστηκε την 1^η Ιανουαρίου 2010 και αποτέλεσε το έναυσμα του πλήρους εκσυγχρονισμού της προσέγγισης της Ε.Ε., όσον αφορά τον έλεγχο της αλιείας. Οι κύριοι παράγοντες του συστήματος ελέγχου της αλιείας θεωρούνται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου Αλιείας (EFCA) και οι Αρμόδιες εθνικές αρχές. Αυτοί οι φορείς έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν τον έλεγχο, την επιβολή και την επιθεώρηση των κανόνων της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ) και να λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες που κατοχυρώνονται σε ένα νομοθετικό πλαίσιο ελέγχου της Ε.Ε.

Συγκεκριμένα:

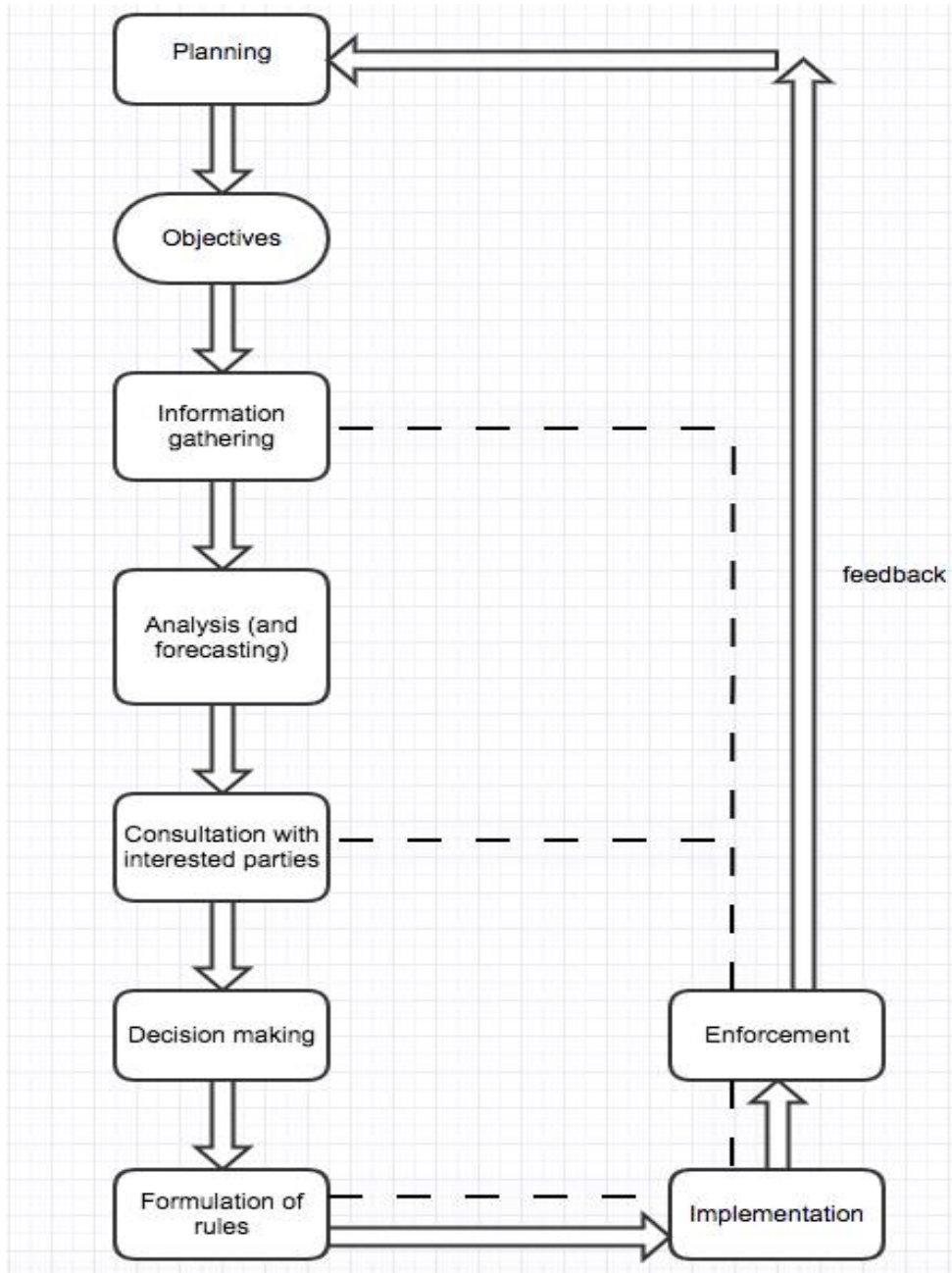
η α) Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καθήκον να ελέγχει και να αξιολογεί την εφαρμογή των κανόνων της κοινής αλιευτικής πολιτικής από τις χώρες της Ε.Ε. Αυτή η εργασία εκτελείται μέσω ελέγχων, επαληθεύσεων, επιθεωρήσεων και ερευνών. Όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι εθνικές αρχές δεν επιβάλλουν σωστά τους κανόνες ελέγχου της αλιείας, υπάρχουν διάφορες επιλογές για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν. Αυτές περιλαμβάνουν:

- Έναρξη διοικητικής έρευνας με την ενδιαφερόμενη χώρα της Ε.Ε. Αυτό μπορεί να απαιτήσει από τη χώρα της Ε.Ε. να διερευνήσει και να επιλύσει τις παρατυπίες που εντοπίστηκαν και, εάν είναι απαραίτητο, να παράσχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσθετες πληροφορίες.
- Κατάρτιση σχεδίου δράσης. Πρόκειται για μια διαδικασία συνεργασίας κατά την οποία η Επιτροπή και η χώρα της Ε.Ε. επιλύουν τα ζητήματα της εφαρμογής ενός δομημένου οδικού χάρτη για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου.
- Άτυπος διάλογος με τις ενδιαφερόμενες χώρες της Ε.Ε. μέσω του EU Pilot.
- Κίνηση διαδικασιών επί παραβάσεων που ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εκτός από τα μέτρα που περιγράφονται παραπάνω, εάν είναι απαραίτητο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να διακόψει και τελικά να αναστείλει τη χρηματοδότηση που παρέχεται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Σε περιπτώσεις όπου ένα κράτος μέλος έχει υπερβεί τις χορηγήσεις ποσοστώσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να επιβάλει έκπτωση από τις μελλοντικές αλιευτικές δυνατότητες.

β) η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας (EFCA) και οι Αρμόδιες Εθνικές Αρχές έχουν καθήκον να συντονίζουν και να διεξάγουν βασικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης και της επιθεώρησης της αλιευτικής δραστηριότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου συστάθηκε το 2005 και ένα από τα κύρια καθήκοντά της είναι η βελτίωση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της ΚΑΛΠ. Έχει βελτιώσει την ομοιόμορφη και αποτελεσματική επιβολή των κανόνων, συγκεντρώνοντας ενωσιακά και εθνικά μέσα

για τον έλεγχο, την επιθεώρηση και την παρακολούθηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων. Εάν είναι απαραίτητο, οι χώρες της Ε.Ε. μπορούν να επιβάλλουν κυρώσεις σε όσους παραβιάζουν τους κανόνες. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου (EFCA) διοργανώνει κοινές εκστρατείες ελέγχου, με σκοπό να ενθαρρύνει τη στενότερη συνεργασία και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των χωρών της Ε.Ε, όπου επιθεωρητές από διαφορετικές χώρες της, καθώς και χώρες εκτός Ε.Ε ενώνουν τις δυνάμεις τους. Επιπροσθέτως, παρέχουν εκπαίδευση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις επιθεωρήσεις αλιείας και τα σχετικά με τον έλεγχο των ζητημάτων μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. (European Commission, 2022)

Σχήμα 1: Διαγραμματική αναπαράσταση των λειτουργιών και των αρμοδιοτήτων μιας Αρχής Διαχείρισης της Αλιείας, σε σχέση με την αλιεία, καθώς και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των λειτουργιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σύμφωνα με τα βασικά στατιστικά δεδομένα της European Commission 2020 παρουσιάζονται γεγονότα και στοιχεία, για την εξερεύνηση ενός περίπλοκου και μαγευτικού σύμπαντος της αλιείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεδομένα τα οποία αντικατοπτρίζουν ολόκληρη την αλυσίδα της αλιείας, από την παραγωγή έως την κατανάλωση, τους αλιευτικούς στόλους, την υδατοκαλλιέργεια και το εμπόριο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διασφαλίζει την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική βιωσιμότητα της αλιείας και διαδραματίζει σημαίνων ρόλο στο να κάνει το ίδιο σε όλο τον κόσμο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η μεγαλύτερη αγορά θαλασσινών στον κόσμο, έχει δεσμευτεί, μέσω της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, ότι η Ευρώπη θα γίνει η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτής της συμφωνίας και είναι απαραίτητες για τη δημιουργία ενός βιώσιμου συστήματος τροφίμων για το μέλλον, ένα σύστημα προς όφελος των ωκεανών, των καταναλωτών και των αλιέων. Ο κλάδος της αλιείας έχει παγκόσμια εμβέλεια. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον πέμπτο μεγαλύτερο παραγωγό παγκοσμίως, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 3,3% της παγκόσμιας παραγωγής, αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Το 80% αυτής της παραγωγής προέρχεται από την αλιεία και το 20% από την υδατοκαλλιέργεια. (European Commission 2020)

Πίνακας 1: Κύριοι Παγκόσμιοι Παραγωγοί Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, 2017. (Πηγή: Eumofa, based on Eurostat and FAO.)

Κύριοι παγκόσμιοι παραγωγοί (2017)				
(αλιεύματα και υδατοκαλλιέργεια)				
(όγκος σε 1000 τόνους ζωντανό βάρος και ποσοστό του συνόλου)				
Country	CATCHES	Aquaculture	Total production	% total
China	15 576	64 358	79 935	38.93%
Indonesia	6 736	15 896	22 632	11.02%
India	5 450	6 182	11 632	5.669%
Vietnam	3 277	3 831	7 108	3.465%
EU-28	5 428	1 372	6 800	3.31%
United States	5 040	439	5 480	2.67%
Russia	4 878	186	5 065	2.47%
Japan	3 274	1 021	4 295	2.09%
Peru	4 185	100	4 285	2.09%
Bangladesh	1 801	2 333	4 134	2.01%
Philippines	1 889	2 237	4 127	2.01%
Norway	2 533	1 308	3 841	1.87%
South Korea	1 365	2 306	3 672	1.79%
Chile	2 334	1 219	3 554	1.73%
Myanmar/Burma	2 150	1 048	3 199	1.56%
Thailand	1 479	889	2 369	1.15%
Others	25 979	7 232	33 211	16.17%
Total	93 381	111 965	205 346	100%

5.1 Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αποτελεί μια δέσμευση πρωτοβουλιών, θέτοντας ως στόχο να καταστεί η Ευρώπη η πρώτη κλιματικά ουδέτερη ήπειρος έως το 2050. Η Πράσινη Συμφωνία δρομολογήθηκε τον Δεκέμβριο του 2019 από την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Υπογραμμίζει την ανάγκη για μια ολιστική και διατομεακή προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας όλοι οι σχετικοί τομείς πολιτικής συμβάλλουν στην επίτευξη του απώτερου στόχου για το κλίμα. Η δέσμευση αυτή περιλαμβάνει αλληλένδετες πρωτοβουλίες που καλύπτουν το κλίμα, το περιβάλλον, την ενέργεια, τις μεταφορές, τη βιομηχανία, τη γεωργία και τη βιώσιμη χρηματοδότηση. Η

μετάβαση στην κλιματική ουδετερότητα θα δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες, όπως δυνατότητες για οικονομική ανάπτυξη, νέα επιχειρηματικά μοντέλα και αγορές, νέες θέσεις εργασίας και τεχνολογική ανάπτυξη.

5.2 Περιφερειακές Οργανώσεις Διαχείρισης της αλιείας

Οι Περιφερειακές Οργανώσεις Διαχείρισης της Αλιείας (ΠΟΔΑ) αποτελούν διεθνείς οργανισμούς, οι οποίοι συγκροτούνται από χώρες που έχουν αλιευτικά συμφέροντα σε περιοχές ανοικτής θάλασσας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετέχει ενεργά σε πολλές οργανώσεις, όπου υποστηρίζει διάφορα μέτρα διαχείρισης και παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για την έρευνα και για άλλα υποστηρικτικά μέτρα. Απώτερος στόχος αυτών των συμφωνιών συνιστά η ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η διατήρηση και η βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων της ανοικτής θάλασσας, επιδιώκοντας την αποτροπή της παράνομης και ανεξέλεγκτης αλιείας. Η παράνομη αλιεία αποτελεί σημαντική απειλή για τους παγκόσμιους θαλάσσιους πόρους. Εξαντλεί τα ιχθυαποθέματα, καταστρέφει θαλάσσιους οικοτόπους, στρεβλώνει τον ανταγωνισμό, βάζει τους ψαράδες σε άδικη μειονεκτική θέση και καταστρέφει τα μέσα διαβίωσης των παράκτιων κοινοτήτων, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ορισμένες οργανώσεις συστάθηκαν υπό την αιγίδα του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών και άλλες είναι ανεξάρτητες. Ορισμένες διαχειρίζονται βιολογικούς πόρους σε μια συγκεκριμένη ζώνη, ενώ άλλες εστιάζουν στα αποθέματα ενός είδους ή σε ομάδες ειδών. Άλλες αφορούν μόνο την ανοικτή θάλασσα ή μόνο τις ΑΟΖ ή και τα δύο. Αυτό αποδεικνύει, ότι η μορφή που λαμβάνουν οι ΠΟΔΑ ποικίλλει. Όταν η Επιτροπή προσέρχεται σε διαπραγματεύσεις με ΠΟΔΑ, αναλαμβάνει διττή δράση: Πρώτον συμμετέχει στην οργάνωση είτε ως συμβαλλόμενο μέρος είτε ως παρατηρητής και δεύτερον θεσπίζει κανονισμούς, οι οποίοι εντάσσονται στο ενωσιακό

δίκαιο τα μέτρα διατήρησης και διαχείρισης που έχουν εγκρίνει οι οργανώσεις. Αξίζει να σημειωθεί, ότι οι ΠΟΔΑ δραστηριοποιούνται ιδιαίτερα στη θέσπιση μέτρων για τον έλεγχο και την παρακολούθηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων, όπως η έγκριση συστημάτων κοινής επιθεώρησης στην Επιτροπή Αλιείας του Βορειοανατολικού Ατλαντικού, την Οργάνωση Αλιείας Βορειοδυτικού Ατλαντικού και την Επιτροπή για τη Διατήρηση της Θαλάσσιας Χλωρίδας και Πανίδας της Ανταρκτικής, η οποία είναι οργανισμός για τη διατήρηση των ειδών. (European Commission, 2022)

5.3 Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας αποτελεί ένα από τα πέντε Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, το οποίο στηρίζει την υλοποίηση της μεταρρύθμισης της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και την Θαλάσσια Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ΕΤΘΑ προσφέρει βοήθεια στην βιομηχανική κοινότητα των αλιέων και στις παράκτιες κοινότητες, έχοντας ως στόχο να υιοθετήσουν βιώσιμες αλιευτικές πρακτικές και να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους, βελτιώνοντας με αυτόν τον τρόπο την ποιότητα ζωής κατά μήκος των ευρωπαϊκών ακτών. Πιο συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας επιδιώκει να:

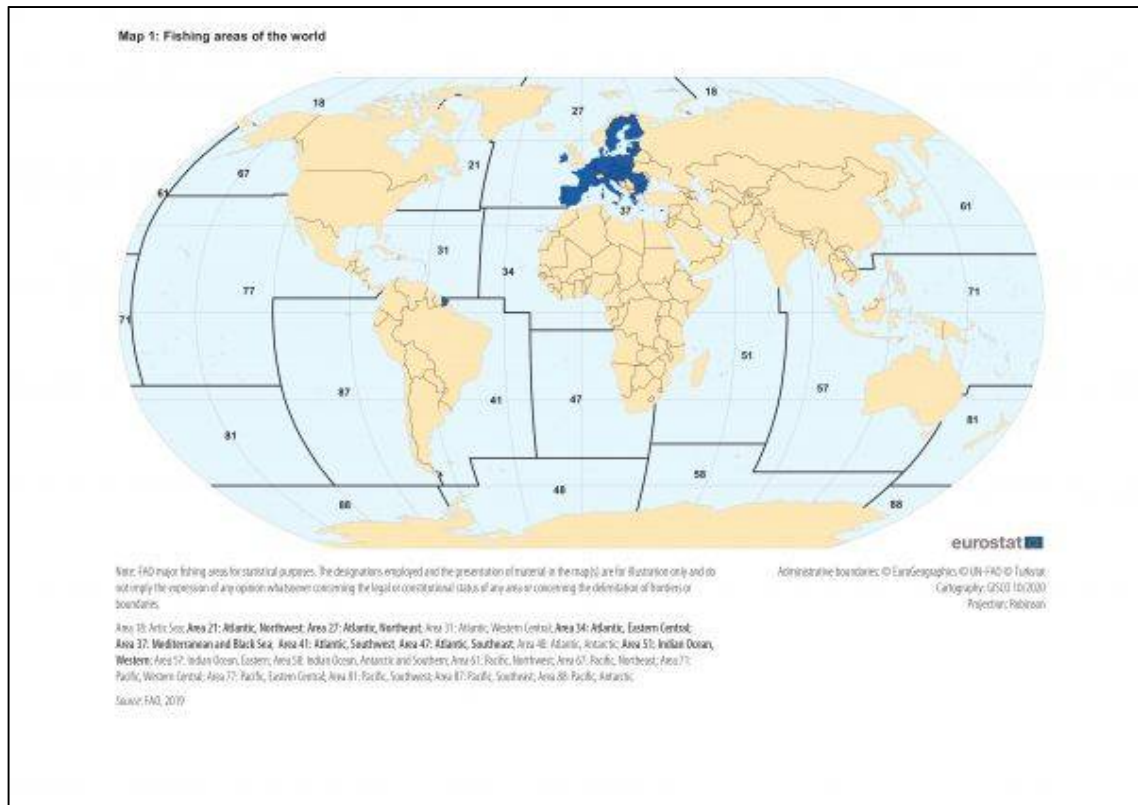
- Συνδράμει στην προσαρμογή των αλιέων στη βιώσιμη αλιεία. Στοχεύει στην επίτευξη της ισορροπίας μεταξύ της ανθρώπινης αλιευτικής ικανότητας και των διαθέσιμων φυσικών πόρων, να αλιεύουν πιο επιλεκτικά και ακούσια αλιεύματα.
- Υποστηρίζει τις παράκτιες κοινότητες στην τροποποίηση των οικονομιών τους. Έχοντας ως στόχο την υποστήριξη αυτών των περιοχών, οι κοινότητες αλιείας και υδατοκαλλιέργειας αποκτούν μεγαλύτερη αξία για τα προϊόντα τους και διαφοροποιούν τις οικονομίες τους σε άλλους θαλάσσιους τομείς, όπως ο τουρισμός ή οι πωλήσεις.

- Παρέχει χρηματική βοήθεια σε έργα που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής στις ευρωπαϊκές ακτές.
- Υποστηρίζει τις βιώσιμες εξελίξεις της υδατοκαλλιέργειας, για να καταστεί ο τομέας πιο επιτυχημένος, εμβαθύνοντας στην ποιότητα, την υγεία, την ασφάλεια και να παρέχει στους καταναλωτές υψηλής ποιότητας και διατροφικής αξίας προϊόντα.
- Διευκολύνει την πρόσβαση των αιτούντων στη χρηματοδότηση.
- Υποστηρίζει την εφαρμογή της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής. Για τη βελτίωση της θαλάσσιας γνώσης, απαιτείται καλύτερος σχεδιασμός δραστηριοτήτων στη θάλασσα, προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της ναυτιλίας επιτήρηση και διαχείριση των θαλάσσιων λεκανών ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες. (European Commission, 2022)

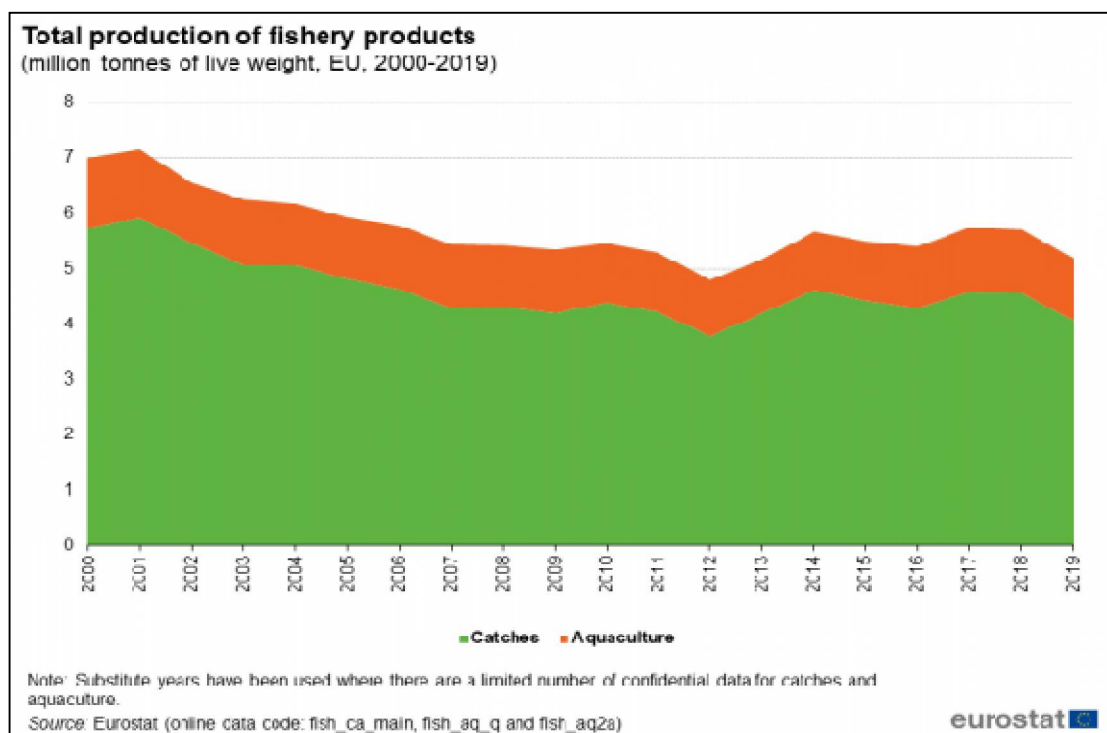
5.4 Στατιστικά Δεδομένα

Αξιοσημείωτη είναι η επισκόπηση των πρόσφατων στατιστικών που σχετίζονται με την παραγωγή αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, τους αλιευτικούς στόλους και τα αλιεύματα ιχθύων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο αλιευτικός κλάδος της Ε.Ε. βρίσκεται υπό διαχείριση, καθώς υφίσταται σε ρύθμιση για την ποσότητα αλιείας σε επίπεδο Ε.Ε. και σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ). Στοχεύοντας στην καλύτερη παρακολούθηση και αντίληψη σχετικά με αυτήν την πολιτική, υπάρχει ενδιαφέρον για την κατανόηση των συντελεστών παραγωγής και του τρόπου με τον οποίο αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου. Αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν τις θάλασσες, τους αλιευτικούς στόλους και το εργατικό δυναμικό που εργάζεται στον αλιευτικό κλάδο. Η τρέχουσα κοινή αλιευτική πολιτική (ΚΑΛΠ) της Ε.Ε. στοχεύει σε περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμη χρήση του κοινού πόρου, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής

υδατοκαλλιέργειας. Η ΚΑΛΠ είναι ένα σύνολο κανόνων για τη διαχείριση των αλιευτικών στόλων της Ε.Ε. και για τη διατήρηση των ιχθυοποθεμάτων. Σχεδιασμένο το σύνολο αυτό για τη διαχείριση ενός κοινού πόρου, παρέχει σε όλους τους αλιευτικούς στόλους ίση πρόσβαση στα ύδατα και τις αλιευτικές περιοχές και επιτρέπει στους αλιείς να ανταγωνίζονται δίκαια.

Εικόνα 1: Αλιευτικές Περιοχές του κόσμου, 2019 (Πηγή: FAO)

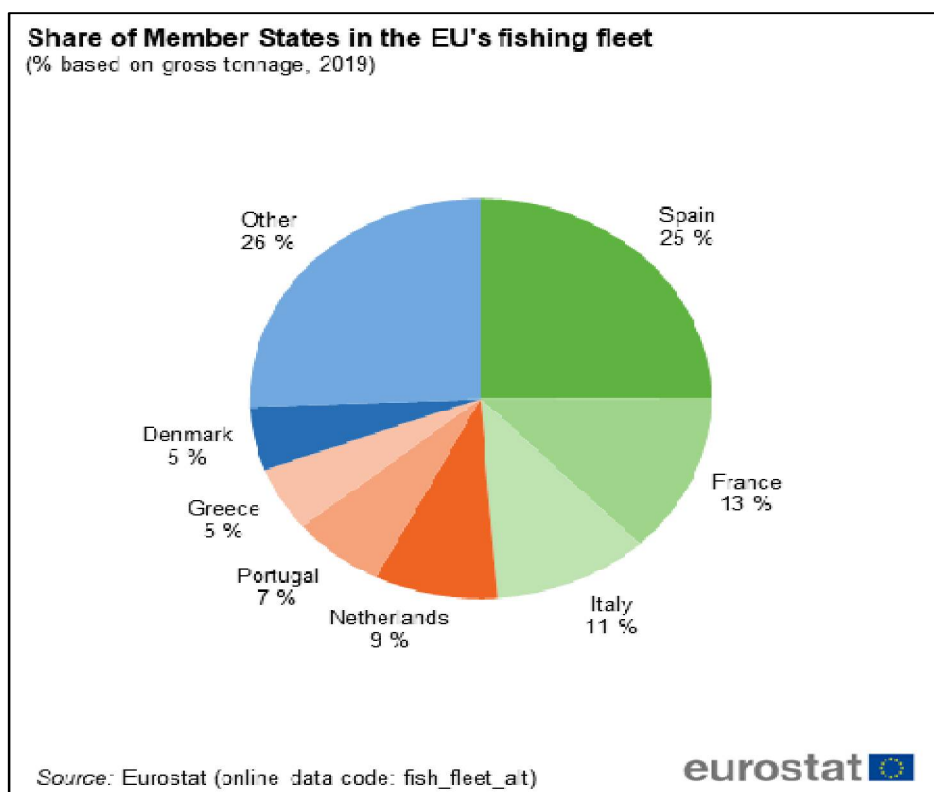

Σχήμα 2: Συνολική παραγωγή αλιευτικών προϊόντων στην Ε.Ε. 2000 – 2019, (Πηγή: Eurostat)

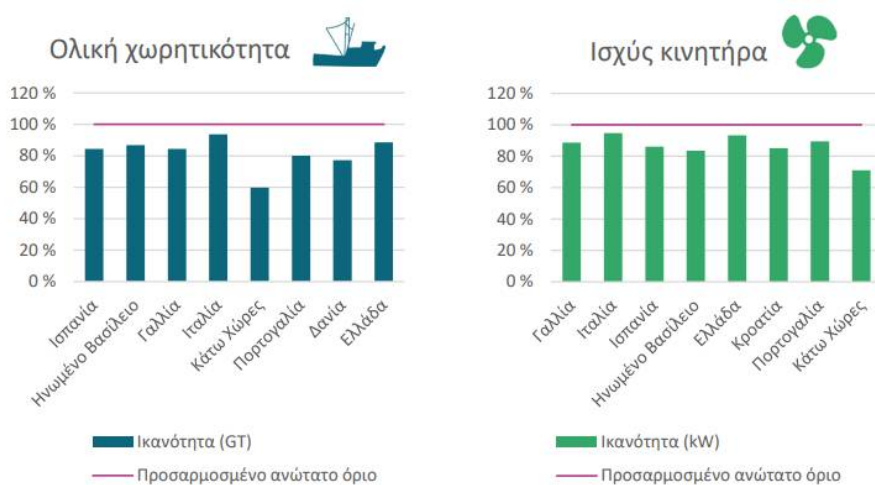
Αλιευτικός Στόλος

Η διαχείριση της χωρητικότητας του στόλου αποτελεί ουσιώδες διασφάλιση της βιώσιμης αλιείας, τους στόχους της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Ο αλιευτικός στόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ποικιλόμορφος. Σύμφωνα με το δίκαιο της Ε.Ε, ο στόλος πρέπει να παραμείνει κάτω από τα καθορισμένα ανώτατα όρια. Όποιος παροπλισμός σκαφών ή μείωση του στόλου που επιτυγχάνεται με τη δημόσια χρηματοδοτική στήριξη, πρέπει να είναι μόνιμη. Ο αλιευτικός στόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώθηκε σταθερά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, τόσο ως προς την χωρητικότητα (δείκτης ικανότητας συγκράτησης ψαριών) όσο και ως προς την ισχύ του κινητήρα (δείκτη της διαθέσιμης ισχύος για τα αλιευτικά εργαλεία). Ο αλιευτικός στόλος της ΕΕ συνεχίζει να συρρικνώνεται. Ο αριθμός των ενεργών σκαφών στην Ε.Ε ήταν 75.237 το 2019. Αυτά τα πλοία είχαν συνολική χωρητικότητα 1,3 εκατομμυρίων τόνων και συνολική ισχύ κινητήρα 5,3 εκατομμύρια

κιλοβάτ (kW). Μεταξύ 2013 και 2019, ο αριθμός των πλοίων στην Ε.Ε μειώθηκε κατά 6,6 % και η συνολική ολική χωρητικότητα μειώθηκε κατά 8,9 %.

Σχήμα 3: Μερίδιο κρατών μελών στον αλιευτικό στόλο της ΕΕ, 2019 (Πηγή: Eurostat)

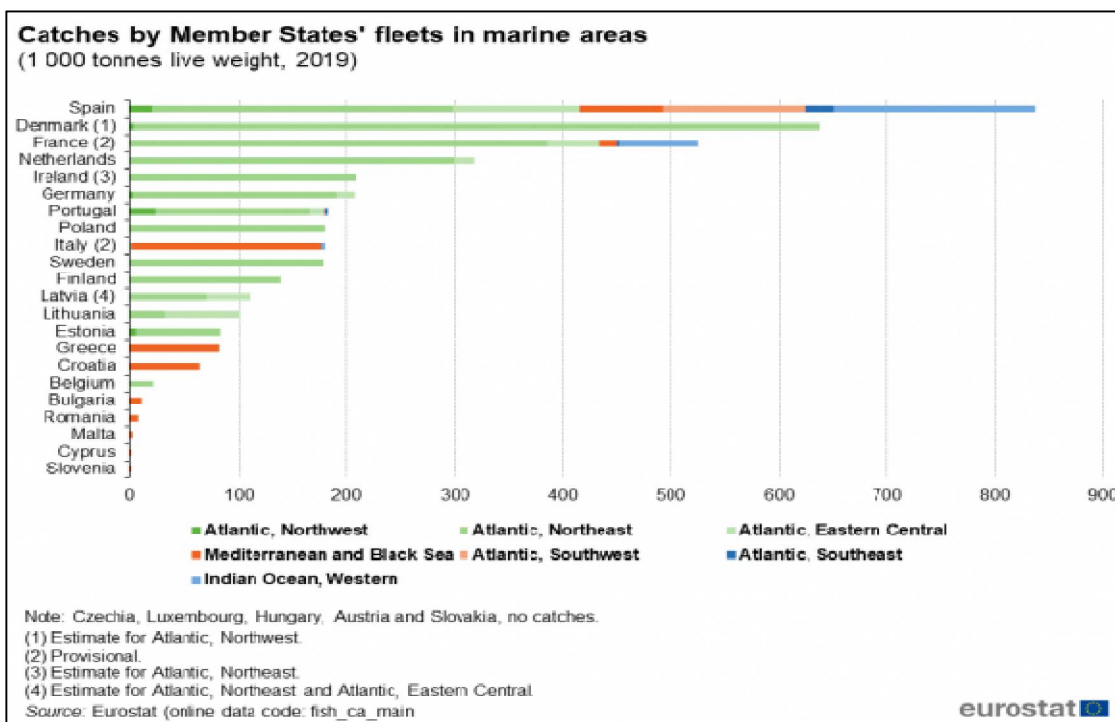

Σχήμα 4: Ανώτατα όρια και ικανότητα των σημαντικότερων αλιευτικών στόλων το 2019 (Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του μητρώου στόλου της ΕΕ)

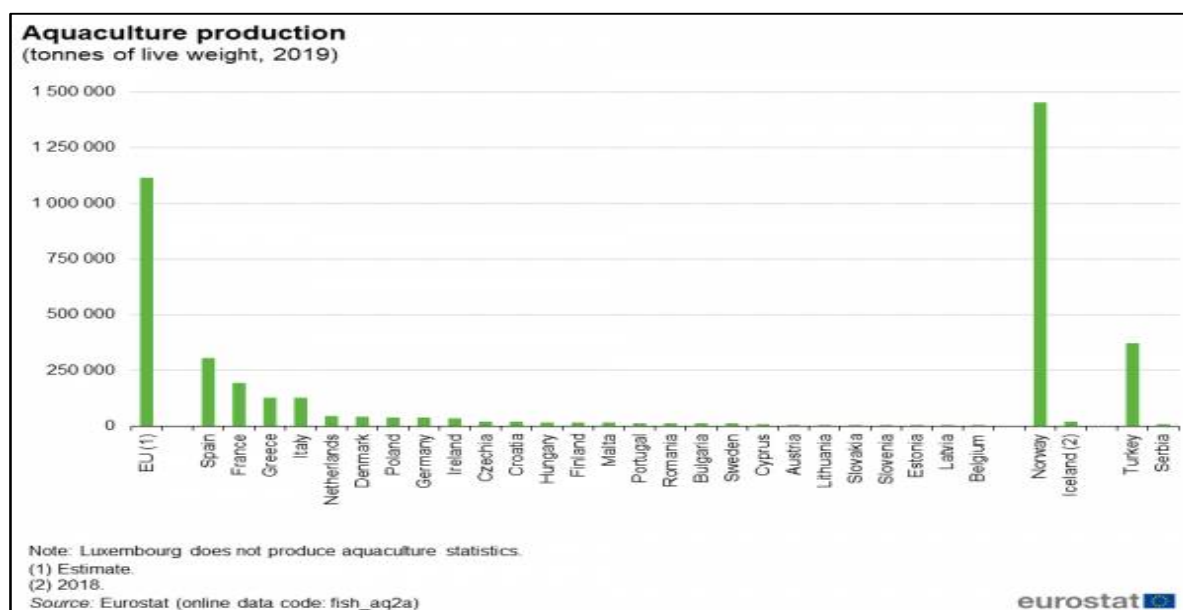
Αλιεία και υδατοκαλλιέργεια

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όπως έχει ήδη αναφερθεί αποτελεί τον πέμπτο μεγαλύτερο παραγωγό παγκοσμίως και αντιπροσωπεύει περίπου το 3,3% της παγκόσμιας αλιείας και της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας. Το 80% αυτής της παραγωγής προέρχεται από την αλιεία και το 20% από υδατοκαλλιέργεια. Η παρακολούθηση των αλιευμάτων και της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για τη διασφάλιση των ιχθυοαποθεμάτων και τη διατήρηση των κοινών πόρων που διατίθενται στις μεγάλες και πλούσιες αλιευτικές περιοχές της Ευρώπης. Η παραγωγή αλιευτικών προϊόντων της Ε.Ε. από αλιεύματα και υδατοκαλλιέργεια εκτιμάται σε 5,2 εκατομμύρια τόνους το 2019. Περίπου το μισό (48,9%) της συνολικής αλιευτικής παραγωγής της Ε.Ε. από αλιεύματα και υδατοκαλλιέργεια προήλθε από μόλις τρία κράτη μέλη το 2019. Αυτές ήταν η Ισπανία (22,0%), η Γαλλία (13,8%) και η Δανία (13,1%). Η απότομη μείωση της συνολικής παραγωγής της Ε.Ε. το 2019, αντανάκλυνε κυρίως τις μικτές εξελίξεις σε αυτά τα τρία κράτη μέλη: η παραγωγή στην Ισπανία ήταν μετρίως χαμηλότερη (-1,1%). Η παραγωγή στη Γαλλία ήταν σημαντικά χαμηλότερη (-7,3%) λόγω των λιγότερων αλιευμάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και στον Ινδικό Ωκεανό. Επίσης η παραγωγή στη Δανία υποχώρησε σημαντικά (-17,4%, μετά από μείωση -12,5% το 2018), σχεδόν εξ ολοκλήρου λόγω των χαμηλότερων αλιευμάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό. Συγκριτικά, είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι η συνολική αλιευτική παραγωγή στη Νορβηγία (3,5 εκατομμύρια τόνοι ζωντανού βάρους το 2019) ήταν περίπου 68% της παραγωγής της Ε.Ε. συνολικά. Η συνολική παραγωγή στην Ισλανδία (κατ' εκτίμηση 1,1 εκατομμύρια τόνοι το 2019) ήταν περίπου η ίδια με την Ισπανία, τον μεγαλύτερο παραγωγό αλιείας της Ε.Ε. Όλη η αλιευτική παραγωγή στις μεσόγειες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης προέρχεται από την υδατοκαλλιέργεια. Γενικά, η

υδατοκαλλιέργεια διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις χώρες γύρω από τη Μεσόγειο Θάλασσα και τη Μαύρη Θάλασσα, όπου η θαλάσσια αλιεία πραγματοποιείται γενικά με σκάφη μικρής κλίμακας με μέση χωρητικότητα χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ε.Ε. (Eurostat, 2022)

Σχήμα 5: Αλιεύματα από στόλους των κρατών μελών στις θαλάσσιες περιοχές, 2019. (Πηγή: Eurostat)

Σχήμα 6: Παραγωγή Υδατοκαλλιέργειας, 2019 (Πηγή: Eurostat)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^Ο ΑΛΙΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

6.1 Ορισμός Βιοποικιλότητας

Η βιοποικιλότητα, που ονομάζεται επίσης βιολογική ποικιλότητα, αναφέρεται στην ποικιλία της ζωής που βρίσκεται σε ένα μέρος στη Γη ή συχνά στη συνολική ποικιλία της ζωής στη Γη. Αποτελεί ένα κοινό μέτρο αυτής της ποικιλίας, που ονομάζεται πλούτος ειδών, ο οποίος είναι ο αριθμός των ειδών σε μια περιοχή. Ο όρος βιοποικιλότητα αναφέρεται στην ποικιλία της ζωής στη Γη σε όλα τα επίπεδά της, από γονίδια έως οικοσυστήματα, και μπορεί να περιλαμβάνει τις εξελικτικές, οικολογικές και πολιτιστικές διαδικασίες που συντηρούν τη ζωή. Η βιοποικιλότητα περιλαμβάνει όχι μόνο είδη που θεωρούμε σπάνια ή απειλούμενα, αλλά περιλαμβάνει όλα τα ζώα, τα φυτά και τους μικροοργανισμούς που ζουν στους ωκεανούς μας. Ο όρος χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει την αφθονία των ειδών που ζουν σε μια περιοχή. Επιτρέπει στους ωκεανούς να πραγματοποιούν βιολογικές διεργασίες, όπως η αφαίρεση του διοξειδίου του άνθρακα από την ατμόσφαιρά μας και η διασφάλιση της ανθεκτικότητας της θαλάσσιας ζωής στις περιβαλλοντικές αλλαγές (Barnes, 2010). Στο Κέντρο Βιοποικιλότητας και Διατήρησης, συμπεριλαμβάνεται ο άνθρωπος και η ανθρώπινη πολιτιστική ποικιλότητα ως μέρος της βιοποικιλότητας. Χρησιμοποιείται ο όρος «βιοπολιτισμικό» για να περιγράψουμε τη δυναμική, συνεχώς εξελισσόμενη και διασυνδεδεμένη φύση των ανθρώπων και του τόπου, και την έννοια ότι οι κοινωνικές και βιολογικές διαστάσεις είναι αλληλένδετες. Αυτή η έννοια αναγνωρίζει, ότι η ανθρώπινη χρήση, η γνώση και οι πεποιθήσεις επηρεάζουν και με τη σειρά τους επηρεάζονται από τα οικολογικά συστήματα των οποίων οι ανθρώπινες κοινότητες αποτελούν μέρος. Η πλούσια βιοποικιλότητα έχει συμβάλει καθοριστικά στην παροχή

της ανθρωπότητας με επισιτιστική ασφάλεια, υγειονομική περίθαλψη και βιομηχανικά αγαθά που οδήγησαν σε υψηλό βιοτικό επίπεδο στον σύγχρονο κόσμο. Κατά ειρωνικό τρόπο, έχει δημιουργήσει επίσης τη σύγχρονη καταναλωτική κοινωνία, η οποία είναι αρνητική, καθώς επηρεάζει την ποικιλία των βιολογικών πόρων στους οποίους βασίζεται. Η εξάπλωση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας είναι άνιση. Κατά γενικό κανόνα, η μεγαλύτερη ποικιλομορφία εμφανίζεται στα ύδατα του τροπικού, με τα παράκτια ύδατα να απολαμβάνουν τον υψηλότερο βαθμό βιοποικιλότητας. Η γη είναι τόσο πλούσια που, αν τη χρησιμοποιήσουμε βιώσιμα, μπορούμε να συνεχίσουμε να αναπτύσσουμε νέες γενιές προϊόντων. Για το λόγο αυτό, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε τη σημασία της βιοποικιλότητας ως σημαντικό πόρο. Αυτή η σχέση καθιστά όλη τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των ειδών της γης και των θαλάσσιων τοπίων, καθώς και τους πολιτιστικούς δεσμούς με τα μέρη όπου ζούμε, να είμαστε ακριβώς εκεί που βρισκόμαστε ή σε μακρινές χώρες ως ένα σημαντικό προσόν για την ευημερία μας, καθώς όλα παίζουν ρόλο στη διατήρηση μιας ποικιλομορφίας και ενός υγιούς πλανήτη. (Gaston & Spicer, 2004)

6.2 Οι Αξίες της Βιοποικιλότητας

Η βιοποικιλότητα είναι το πολυτιμότερο δώρο της φύσης με το οποίο έχει ευλογηθεί η ανθρωπότητα. Καθώς όλοι οι οργανισμοί σε ένα οικοσύστημα είναι αλληλένδετοι και αλληλοεξαρτώμενοι, η αξία της βιοποικιλότητας στη ζωή όλων των οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων, είναι τεράστια. Τα τελευταία χρόνια η χρήση του όρου βιοποικιλότητα ή «βιολογική ποικιλότητα» έχει αυξηθεί εκθετικά και θεωρείται υψίστης σημασίας θέμα (Wilson, 1988). Ως «βιολογική ποικιλότητα» νοείται η μεταβλητότητα μεταξύ ζωντανών οργανισμών από όλες τις πηγές, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων χερσαία, θαλάσσια και άλλα υδάτινα οικοσυστήματα και τα οικολογικά συμπλέγματα, στα οποία αποτελούν μέρος. Αυτό

περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ των ειδών και των οικοσυστημάτων. Είναι επίσης σημαντικό να γνωρίζουμε, γιατί είναι τόσο σημαντική η διατήρηση της βιοποικιλότητας και γιατί υπάρχουν τόσες αποχρώσεις και κραυγές σε όλο τον κόσμο. Είναι σημαντική καθώς αποτελείται από όλες τις μορφές ζώων, φυτών και πολλές ποικιλίες στο οικοσύστημα, που συντηρεί τη ζωή στη γη. Αφήνει περιθώρια εξέλιξης και βοηθά την ανθρώπινη φυλή να επιβιώσει, διαφορετικά η γη θα ήταν ένας πλανήτης δυσμενών καταστάσεων. Η εξέλιξη σχετίζεται με το χρόνο και τον τόπο, το ίδιο ισχύει και για τη βιοποικιλότητα. Η εξέλιξη δεν προχωρά βάσει σχεδίου, δεν είναι η βέλτιστη ούτε η πιο έξυπνη. Προχωράει με τα υβρίδια, με τις ενδιάμεσες κατασκευές, οι οποίες οδηγούν στην εξέλιξη ή εξαφανίζονται και αυτές αποτελούν την πρόκληση.

Η βιοποικιλότητα είναι εξόχως σημαντική για τις περισσότερες πτυχές της ζωής μας. Την εκτιμούμε για πολλούς λόγους, άλλους χρηστικούς, άλλους εγγενείς. Αυτό σημαίνει, ότι εκτιμούμε τη βιοποικιλότητα τόσο για αυτό που προσφέρει στους ανθρώπους όσο και για την αξία που έχει από μόνη της.

Η βιοποικιλότητα μπορεί να παρατηρηθεί σε τρία επίπεδα: α) τη Γενετική μεταβλητότητα εντός ενός είδους, β) την μεταβλητότητα ειδών σε μια κοινότητα και γ) την ποικιλότητα των οικοσυστημάτων. Τα τρία αυτά επίπεδα αντιστοιχούν στα ισάριθμα θεμελιώδη και ιεραρχικά συνδεδεμένα επίπεδα της οργάνωσης της ζωής.

Ο ρόλος της βιοποικιλότητας στην παροχή υπηρεσιών οικοσυστήματος είναι διπλός: α) η βιοποικιλότητα χρησιμοποιείται άμεσα ως πηγή τροφίμων, φυτικών ινών, καυσίμων και άλλων εξορυγμένων πόρων και β) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες του οικοσυστήματος που παρέχουν τις ρυθμιστικές, πολιτιστικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες. Οι ωφελμιστικές αξίες περιλαμβάνουν τις πολλές βασικές ανάγκες που αποκτά ο άνθρωπος από τη βιοποικιλότητα, όπως τρόφιμα,

καύσιμα, στέγη και φάρμακα. Τα στοιχεία της βιοποικιλότητας μπορούν να συμβάλουν στην πολιτιστική ταυτότητα και πολλά χαρακτηριστικά οικοσυστήματος ενσωματώνονται συχνά στις πολιτιστικές παραδόσεις. Επιπρόσθετα, τα οικοσυστήματα παρέχουν κρίσιμες υπηρεσίες, όπως η επικονίαση, η διασπορά σπόρων, η κλιματική ρύθμιση, ο καθαρισμός του νερού, ο κύκλος των θρεπτικών συστατικών και ο έλεγχος των γεωργικών παρασίτων. Η βιοποικιλότητα έχει επίσης αξία για πιθανά οφέλη που δεν έχουν ακόμη αναγνωριστεί, όπως νέα φάρμακα και άλλες πιθανές άγνωστες υπηρεσίες. Συγχρόνως, έχει πολιτιστική αξία και για τους ανθρώπους, στο πλαίσιο του πνευματικού και θρησκευτικού τομέα. Επιπροσθέτως, η αξία της βιοποικιλότητας μπορεί να γίνει κατανοητή και μέσα από το πρίσμα των σχέσεων που διαμορφώνουμε και προσπαθούμε μεταξύ μας και με την υπόλοιπη φύση (Mijatović et al., 2018).

6.3 Κίνδυνοι Βιοποικιλότητας

Η βιοποικιλότητα είναι ένα εύθραυστο πράγμα, επιρρεπές σε κάθε είδους απειλές. Παρόλο που υποστηρίζει όλη τη ζωή στη γη αντιμετωπίζει συνεχώς απειλές και ζημιές που είναι σχεδόν αδύνατες για ανάκαμψη των οικοσυστημάτων. Οι κίνδυνοι για τη βιοποικιλότητα προέρχονται από πολλές πηγές, οι περισσότεροι είναι ανθρώπινοι αλλά υπάρχουν και κάποιοι φυσικοί. Η μεγαλύτερη από τις απειλές για τη βιοποικιλότητα είναι η ανθρώπινη απληστία. Ιστορικά, οι άνθρωποι έπαιρναν πάντα ό,τι χρειάζονταν από την ίδια τη γη και από τα φυτά και τα ζώα της, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη εάν οι πόροι που καταναλώνονταν ήταν πεπερασμένοι ή όχι. Οι κύριες άμεσες απειλές για τη βιοποικιλότητα περιλαμβάνουν την απώλεια και τον κατακερματισμό των οικοτόπων, τη μη βιώσιμη χρήση πόρων, τα χωροκατακτητικά είδη, τη ρύπανση και την παγκόσμια κλιματική αλλαγή. Οι βαθύτερες αιτίες της απώλειας βιοποικιλότητας, όπως ο αυξανόμενος ανθρώπινος πληθυσμός και η

υπερκατανάλωση είναι συχνά πολύπλοκες και πηγάζουν από πολλούς αλληλένδετους παράγοντες. Οι κίνδυνοι που τείνει να αντιμετωπίσει η Βιοποικιλότητα είναι οι κάτωθι:

α) Αλλαγές στον τρόπο χρήσης της γης και των υδάτων

Τόσο τα εδάφη μας όσο και οι θάλασσές μας περιέχουν πολλά διαφορετικά οικοσυστήματα, τα οποία επηρεάζονται από επιχειρηματικές ενέργειες. Για παράδειγμα: όταν οι προγραμματιστές στραγγίζουν και μπαζώνουν έλη ή υδροτόπους για να χτίσουν κατοικίες τότε αφαιρούν τη γη που αιχμαλωτίζει το υπερβολικό νερό κατά τη διάρκεια των καταιγίδων. Οι συνέπειες μπορεί να είναι δραστικές. Όταν η υπερθύελλα Sandy έπληξε τη Νέα Υόρκη και το Νιου Τζέρσεϊ το 2012, ο παράκτιος βάλτος μείωσε τις ζημιές κατά 27% (430 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ) στο Νιου Τζέρσεϊ, το οποίο είχε διατηρήσει αρκετά από τα έλη του. Στη Νέα Υόρκη, όπου σχεδόν όλα τα έλη είχαν αποξηρανθεί και αναπτυχθεί, η προστασία των ελών μείωσε τις ζημιές μόνο κατά 0,4% (140 εκατομμύρια δολάρια).

β) Υπερεκμετάλλευση και μη βιώσιμη χρήση

Δραστηριότητες όπως η υλοτομία, η γεωργία και η αλιεία μπορούν να γίνουν με βιώσιμο τρόπο, αλλά συχνά γίνονται με τρόπους που υπερεκμεταλλεύονται έναν πόρο. Όταν πάρα πολλά είδη, ή ακόμα και λίγα σημαντικά είδη, αφαιρεθούν από το οικοσύστημα, ολόκληρο το δίκτυο της ζωής σε αυτήν την περιοχή μπορεί να καταρρεύσει. Συνολικά, οι άνθρωποι έχουν πάρει πολύ περισσότερα από τη φύση από όσα μπορεί να αντέξει οικονομικά. Για παράδειγμα, το 70% των ιχθυαποθεμάτων στον ωκεανό υπεραλίευεται επί του παρόντος. Μια μελέτη του 2017 έδειξε, ότι οι ωκεανοί θα μπορούσαν να είναι άδειοι από ψάρια μέχρι το 2050. (Luo, 2017)

γ) Κλιματική αλλαγή

Η κλιματική αλλαγή και συγκεκριμένα η τάση ανθρωπογενούς θέρμανσης που βρίσκεται επί του παρόντος, αναγνωρίζεται ως η μέγιστη απειλή εξαφάνισης, ιδιαίτερα όταν συνδυάζεται με άλλες απειλές, όπως η απώλεια των οικοτόπων. Η ανθρωπογενής υπερθέρμανση του πλανήτη έχει παρατηρηθεί και υποτίθεται ότι θα συνεχιστεί λόγω παλαιότερων αλλά και συνεχιζόμενων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κυρίως διοξειδίου του άνθρακα και μεθανίου, στην ατμόσφαιρα που προκαλούνται από την καύση ορυκτών καυσίμων και την αποψίλωση των δασών. Αυτά τα αέρια μειώνουν τον βαθμό, στον οποίο η Γη είναι σε θέση να εκπέμπει θερμική ενέργεια, που δημιουργείται από το ηλιακό φως που εισέρχεται στην ατμόσφαιρα. Οι αλλαγές στο κλίμα και το ενεργειακό ισοζύγιο που προκαλούνται από την αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου είναι περίπλοκες και η κατανόησή τους εξαρτάται από προβλέψεις που παράγονται από λεπτομερή μοντέλα υπολογιστών. Βλέπουμε ήδη υψηλότερες θερμοκρασίες, θερμότερους ωκεανούς και πιο έντονα καιρικά φαινόμενα. Με την αύξηση της θερμοκρασίας που αναμένεται από την αύξηση των αερίων του θερμοκηπίου, θα υπάρξουν υψηλότερα επίπεδα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μεγαλύτερη μεταβλητότητα στα καιρικά πρότυπα και αλλαγές στην κατανομή της βλάστησης στο τοπίο. Ορισμένα είδη δεν θα μπορέσουν να προσαρμοστούν σε αυτές τις αλλαγές στο περιβάλλον και θα εξαφανιστούν (Malhotra & Nitasha, 2018)

δ) Αυξημένη ρύπανση

Τα οικοσυστήματα επηρεάζονται από την ατμοσφαιρική ρύπανση, ιδιαίτερα από τις εκπομπές θείου και αζώτου και το όζον στο επίπεδο του εδάφους, καθώς επηρεάζει την ικανότητά τους να λειτουργούν και να αναπτύσσονται. Οι εκπομπές τόσο του διοξειδίου του θείου όσο και των οξειδίων του αζώτου

εναποτίθενται στο νερό, στη βλάστηση και στο έδαφος ως «όξινη βροχή», αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο την οξύτητά τους, δημιουργώντας δυσμενείς επιπτώσεις στη γλωρίδα και την πανίδα. Τελικά, η όξυνση επηρεάζει την ικανότητα των οικοσυστημάτων να παρέχουν «υπηρεσίες οικοσυστήματος», όπως για παράδειγμα τον κύκλο των θρεπτικών ουσιών και τον κύκλο του άνθρακα, αλλά και την παροχή νερού, από την οποία εξαρτάται ο πλανήτης και η ανθρώπινη ζωή. Όλες οι μορφές ρύπανσης αποτελούν σοβαρή απειλή για τη βιοποικιλότητα, αλλά ειδικότερα η φόρτωση θρεπτικών ουσιών, κυρίως αζώτου και φωσφόρου, η οποία αποτελεί σημαντική και αυξανόμενη αιτία απώλειας βιοποικιλότητας και δυσλειτουργίας του οικοσυστήματος. Η εναπόθεση αζώτου στην ατμόσφαιρα αποτελεί σημαντική απειλή για την ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα και μια σοβαρή πρόκληση για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και των ειδών. Επιπλέον, οι ενώσεις αζώτου μπορούν να οδηγήσουν σε ευτροφισμό των οικοσυστημάτων. Οι κύριες πηγές ρύπανσης προέρχονται από τις μεταφορές και τη γεωργία. Είναι ο μόνος ατμοσφαιρικός ρύπος του οποίου οι συγκεντρώσεις δεν έχουν μειωθεί στην Ευρώπη μετά την εφαρμογή της νομοθεσίας. Για πολλούς τύπους ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων, μελέτες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η εναπόθεση αζώτου οδηγεί σε απώλεια πλούτου ειδών. Η ρύπανση του αέρα, του εδάφους και των υδάτων αποτελεί σοβαρό πρόβλημα σε πολλά οικοσυστήματα. Μικροσκοπικά κομμάτια πλαστικού που αιωρούνται στο νερό του ωκεανού συσσωρεύονται μέσα στα ψάρια, τα πουλιά και άλλα θαλάσσια είδη. Οι βιομηχανικές τοξίνες σκοτώνουν πολλά είδη σε ποτάμια και λίμνες. Η ατμοσφαιρική ρύπανση εισχωρεί στο έδαφος, τα φύλλα και το νερό. Όλα αυτά προσθέτουν λιγότερα είδη, λιγότερη ποικιλότητα και εξασθενημένα οικοσυστήματα (Bellard et al., 2012).

ε) Χωροκατακτητικά είδη

Τα χωροκατακτητικά είδη μπορούν να βλάψουν τόσο τους φυσικούς πόρους ενός οικοσυστήματος όσο και να απειλήσουν την ανθρώπινη χρήση αυτών των πόρων. Ένα χωροκατακτητικό είδος μπορεί να εισαχθεί σε μια νέα περιοχή μέσω του έρματος θαλάσσιων πλοίων, σκόπινων και τυχαίων απελευθερώσεων ειδών υδατοκαλλιέργειας, δειγμάτων ή δολώματος ενυδρείου και άλλων μέσων. Αποτελεί έναν οργανισμό, που προκαλεί οικολογική ή οικονομική βλάβη σε ένα νέο περιβάλλον, όπου δεν είναι αυτοφυές. Τα είδη αυτά είναι ικανά να προκαλέσουν εξαφανίσεις ιθαγενών φυτών και ζώων, να μειώσουν τη βιοποικιλότητα, να ανταγωνίζονται τους γηγενείς οργανισμούς για περιορισμένους πόρους και να αλλάζουν τα ενδιαιτήματα. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε τεράστιες οικονομικές επιπτώσεις και θεμελιώδεις διαταραχές των παράκτιων οικοσυστημάτων και των Μεγάλων Λιμνών. (Brondizio et al, 2019).

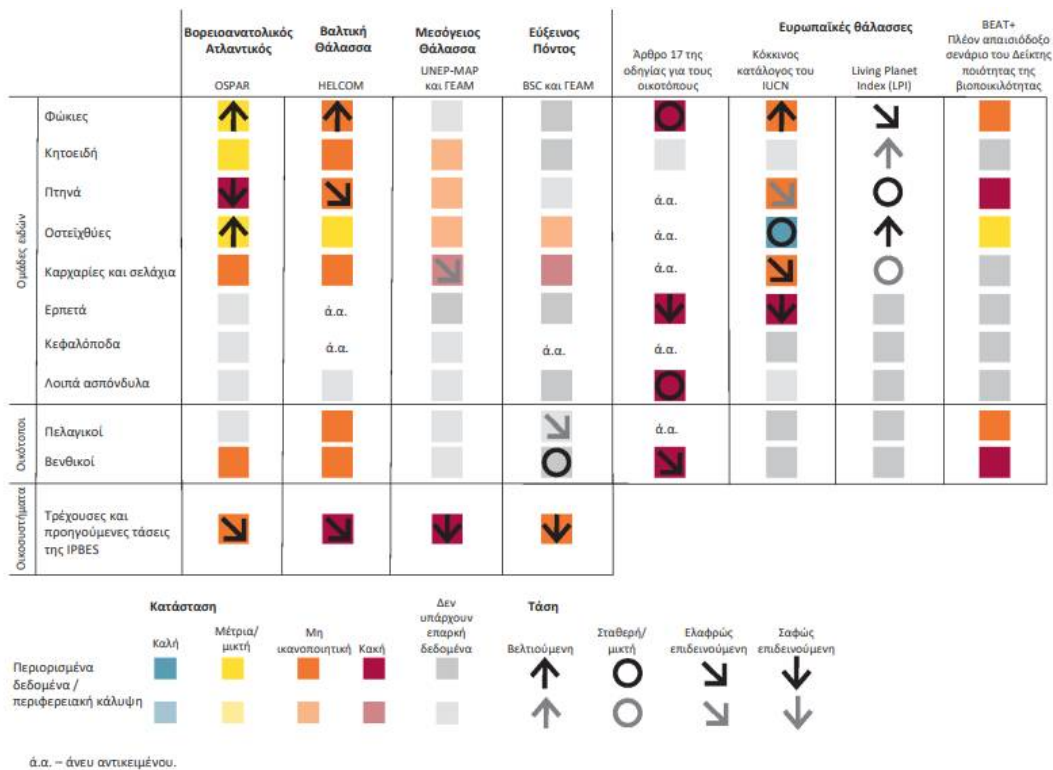
6.4 Διατήρηση της Βιοποικιλότητας

Η διατήρηση της βιοποικιλότητας θεωρείται βασικό συστατικό για τη διαχείριση των φυσικών αγαθών. Η βιοποικιλότητα είναι μια συνολική έννοια που περιγράφει το μέγεθος της οικολογικής ποικιλότητας. Η βιοποικιλότητα είναι το ευρύ φάσμα της ζωής που σχετίζεται με διαφορετικούς τύπους πλαισίου για τη βιοποικιλότητα. Οι προειδοποιήσεις για τη βιοποικιλότητα περιλαμβάνουν: κατακερματισμό των οικοτόπων, έμφαση στους ήδη συμπίεσμένους φυσικούς πόρους, αποψίλωση των δασών, προσάρτηση χωροκατακτητικών ειδών και κλιματική εναλλαγή. Επειδή, οι περιβαλλοντολόγοι και το κοινό έχουν συνειδητοποιήσει ολοένα και περισσότερο αυτές τις απειλές, η προληπτική προστασία του οικοσυστήματος έχει γίνει βασικό συστατικό. Η λήψη αποφάσεων βασίζεται σε γεγονότα που οδηγούν σε ισχυρή

ποιότητα αποδεικτικών στοιχείων, στον περιορισμό συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και σε κριτήρια γνώσεων και ελέγχου. Απαιτούνται αριθμητικά στοιχεία πριν από τη λήψη της πολιτικής του μέτρου ασφαλείας. Τέτοιες δραστηριότητες θα πρέπει να απαγορευθούν, εάν η επικείμενη απειλή επιχειρήσεων θεωρηθεί σοβαρός και μόνιμος κίνδυνος (Modal & Palit, 2022). Εν κατακλείδι, η βιοποικιλότητα αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα στην αλιεία και θα πρέπει να αφορά τους διαχειριστές της. Πολλές από τις επιπτώσεις της θαλάσσιας αλιείας στην βιοποικιλότητα είναι διακριτές και προφανείς. Στη χρονική κλίμακα των δεκαετιών ωστόσο, η αλιεία μπορεί να αλλάξει γενετικά, όσον αφορά τα είδη και την ποικιλομορφία των οικοσυστημάτων, από επίπεδα που έχουν επιτευχθεί εδώ και εκατομμύρια χρόνια μέσω φυσικών αιτιών. Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι τέτοιες αλλαγές στη βιοποικιλότητα θα μειώσουν την ανθεκτικότητα ειδών, κοινοτήτων και οικοσυστημάτων για την ανταπόκριση σε φυσικές διαταράξεις που συμβαίνουν σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. (Boehlert, 1996)

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται μια συνολική εικόνα και οι τάσεις της βιοποικιλότητας στις ευρωπαϊκές θάλασσες. Σημειώνεται ότι UNEP-MAP είναι το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον – Μεσογειακό πρόγραμμα δράσης, BSC είναι η Επιτροπή του Ευξείνου Πόντου, το BEAT+ αποτελεί το εργαλείο για την αξιολόγηση της χωρικής μεταβλητότητας της βιοποικιλότητας με τον συνδυασμό υφιστάμενων δεικτών, BQR είναι ο δείκτης ποιότητας της βιοποικιλότητας και IPBES είναι η Διακυβερνητική Πλατφόρμα Επιστημονικής Πολιτικής για τη Βιοποικιλότητα και τις Υπηρεσίες Οικοσυστήματος (διακυβερνητικός οργανισμός που ιδρύθηκε για τη βελτίωση της διεπαφής μεταξύ της επιστήμης και της πολιτικής σε θέματα βιοποικιλότητας και υπηρεσιών οικοσυστήματος).

Πίνακας 2: Συνολική εικόνα και τάσεις της βιοποικιλότητας στις ευρωπαϊκές θάλασσες (Πηγή: © Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, έκθεση με τίτλο «Marine messages II», 2020, πίνακας 3.1, σ. 26.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^Ο ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

Τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που συνορεύουν με την Μεσόγειο, έχουν σημαντικούς τομείς αλιείας, οι οποίοι λειτουργούν σε ένα περιβάλλον χαρακτηριζόμενο από υψηλή βιολογική ποικιλομορφία. Παρά την ύπαρξη της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής η μεσογειακή αλιεία παραδοσιακά υπόκειται σε χωριστά μέτρα διαχείρισης των ιχθυοαποθεμάτων της Ε.Ε. από εκείνα που εφαρμόζονται στις περιοχές του βορειοανατολικού Ατλαντικού και της Βαλτικής. Η διαμόρφωση της αλιευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Μεσόγειο απαιτεί λεπτομερείς και

αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με τα αποθέματα, τους στόλους και τα αλιεύματα, βάσει των οποίων θα βασίζονται οι βιολογικές συμβουλές για τη διαχείριση των πόρων (Gulland, 1977). Η οικονομική και κοινωνική διάσταση της αλιείας έχει ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο για το σκοπό της θέσπισης μιας πολιτικής με ικανοποιητική αναφορά στις κοινωνικοοικονομικές πτυχές της διαχείρισης, αλλά επίσης για την αξιολόγηση της κλίμακας των προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης αλιευτικής πολιτικής. Η διαχείριση της αλιείας στη Μεσόγειο τείνει να επικεντρωθεί στην παράκτια αλιεία, με την επιβολή των μέτρων της Ε.Ε., που ρυθμίζουν ή απαγορεύουν ορισμένες αλιευτικές πρακτικές παράλληλα με τους κανονισμούς που έχουν θεσπιστεί σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, υπάρχουν συνεχείς ανησυχίες για την αποτελεσματικότητα αυτών των πρωτοβουλιών και τον αντίκτυπο του αλιευτικού τομέα της Ε.Ε. στο περιβάλλον της Μεσογείου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει σαφώς συμφέρον να διασφαλίσει τη συνεκτική και υπεύθυνη διαχείριση των στόλων της, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, προκειμένου να προστατεύσει το περιβάλλον, την γλωρίδα και την πανίδα. Είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί ενισχύοντας τις δικές της πολιτικές και με υποστήριξη των δραστηριοτήτων εθνικών ή τοπικών παραγόντων. Επιπρόσθετα, μπορεί να κάνει μια πιο συνεκτική και συντονισμένη συμβολή στις διεθνείς προσπάθειες διαχείρισης της αλιείας. (Coffey, 2001)

7.1 Στρατηγικές Διαρθρώσεων για Βιώσιμη Αλιεία

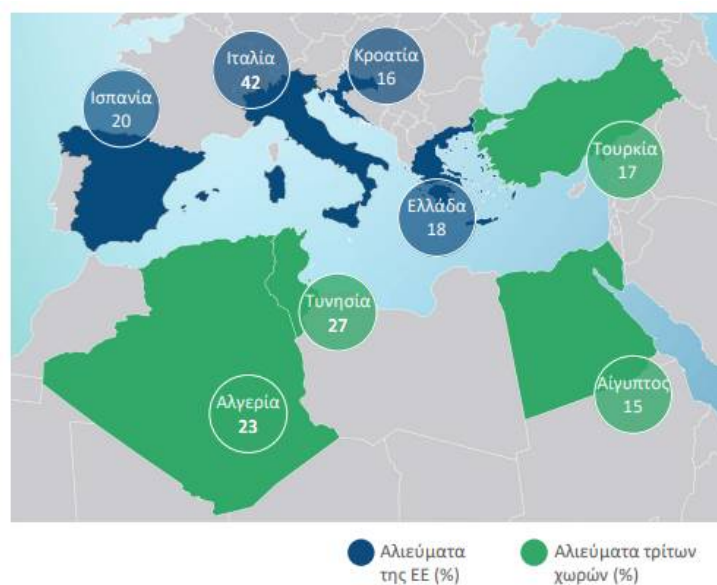
Η επιδίωξη της βιώσιμης ανάπτυξης της αλιείας ως στόχος πολιτικής έχει γίνει ολοένα και πιο σημαντική τα τελευταία χρόνια και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής απαιτούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο μέτρησης της προόδου προς τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης. Προκειμένου να επιτευχθεί μια αποτελεσματική διαχείριση της αλιείας, η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ένας

συνδυασμός των προαναφερθέντων πολλαπλών πιέσεων μειώνει τα βιώσιμα όρια συγκομιδής θεωρείται αναγκαιότητα. Η πολυειδική και πολλαπλών εργαλείων φύση της μεσογειακής αλιείας εμποδίζει την εφαρμογή διαδικασιών διαχείρισης που βασίζονται σε αναλύσεις μεμονωμένων ειδών. Ως εκ τούτου, η ανάπτυξη μεθόδων για την ενοποίηση πληροφοριών σχετικά με την πολυπλοκότητα των συστημάτων αλιείας θα μπορούσε να αποδειχθεί επωφελής. Μεταξύ των διαφορετικών προσεγγίσεων, η εφαρμογή δεικτών αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για την παρακολούθηση των αλλαγών και την παρακολούθηση της εφαρμογής των σχετικών πολιτικών (Damalas et al., 2015). Η αλιεία του Βορειοανατολικού Ατλαντικού και της Μεσογείου Θάλασσας διέπεται από την Κοινή Ευρωπαϊκή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ). Παρά το γεγονός ότι η διαχείριση και των δύο περιοχών γίνεται στο πλαίσιο του ίδιου συστήματος ευρείας διαχείρισης της αλιείας, παρατηρείται μεγάλη απόκλιση στις επιδόσεις διαχείρισης, με πρόσφατη σημαντική βελτίωση της κατάστασης των αποθεμάτων στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και μια ταχέως επιδεινούμενη κατάσταση στη Μεσόγειο Θάλασσα. Η αλιεία στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα ήταν πάντα μια βασική οικονομική δραστηριότητα που παρείχε ευκαιρίες διαβίωσης για εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους και διαμορφώνει την κουλτούρα των παράκτιων κοινοτήτων της περιοχής. Στη Μεσόγειο και στη Μαύρη Θάλασσα τα περισσότερα αποθέματα εξακολουθούν να υπεραλιεύονται. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στον πολυειδικό χαρακτήρα της αλιείας, στο γεγονός ότι πολλά αποθέματα ιχθύων μοιράζονται με τρίτες χώρες και στον χαμηλό αριθμό ιχθυαποθεμάτων που αξιολογούνται ετησίως από επιστημονικούς φορείς.

Σύμφωνα με την ΚΑΛΠ όλα τα κράτη μέλη έχουν υποχρέωση να εφαρμόσουν ένα «καθεστώς Εισόδου/Εξόδου», κατά τρόπο ώστε η είσοδος νέας αλιευτικής ικανότητας στον στόλο να αντισταθμίζεται από την προηγούμενη απόσυρση

ισοδύναμης αλιευτικής ικανότητας. Τα ανώτατα όρια αλιευτικής ικανότητας μειώνονται όταν σκάφη διαλύονται με δημόσια ενίσχυση. Το καθεστώς Εισόδου/Εξόδου δεν προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις για τη Μεσόγειο, όπου η αλιευτική πίεση είναι εντονότερη από την αντίστοιχη στον Ατλαντικό. Επιτρέπει την αντικατάσταση ανενεργών σκαφών από νέα και τη χρήση περισσότερο επιζήμιων τεχνικών από τα νέα σκάφη. Παραδείγματος χάριν, με τη δυνατότητα εισόδου στον στόλο μιας νέας μηχανότρατας βυθού με την οποία αντικαθίσταται σκάφος γρι-γρι θα προκληθεί μεγαλύτερη ζημία στους οικοτόπους του θαλάσσιου βυθού.

Μια επιπρόσθετη δυσκολία στη Μεσόγειο αποτελεί η επιμερισμένη διαχείριση της αλιείας με τρίτες χώρες. Το 2017, τα αλιεύματα της ΕΕ αντιπροσώπευαν το 52% περίπου των αλιευμάτων στη Μεσόγειο σε βάρος. Το παρακάτω γράφημα δείχνει ότι τέσσερα κράτη μέλη αντιπροσωπεύουν σχεδόν το σύνολο των αλιευμάτων της ΕΕ, και τέσσερις άλλες χώρες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 80% των αλιευμάτων τρίτων χωρών.

Σχήμα 5: Κύριες αλιευτικές χώρες στη Μεσόγειο (Πηγή: ΕΕΣ)

Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες, ιδίως στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο. Από την πλευρά της, η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για την ταχεία εφαρμογή του πολυετούς σχεδίου της Δυτικής Μεσογείου. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέχισε να εργάζεται, μεταξύ άλλων με τους διεθνείς εταίρους της, για τη βελτίωση της κατάστασης των αποθεμάτων στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα. Σε επίπεδο Ε.Ε, το 2020 είναι το πρώτο έτος πλήρους εφαρμογής του σχεδίου για τα αποθέματα βενθοπελαγικών ειδών στη Δυτική Μεσόγειο με την πρώτη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας και τον καθορισμό απαγόρευσης της αλιείας για την προστασία των νεαρών ιχθυδίων. Φέτος θα είναι επίσης, η δεύτερη χρονιά που θα εγκριθεί ένας ειδικός κανονισμός αλιευτικών δυνατοτήτων για τη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα. Σε διεθνές επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τον κοινό χαρακτήρα των περισσότερων ιχθυαποθεμάτων, η Ε.Ε. συνέχισε να προωθεί την πολυμερή συνεργασία στους αρμόδιους ΠΟΔΑ, μεταξύ άλλων στη Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο και στη Διεθνή Επιτροπή για τη Διατήρηση του Τόνου του Ατλαντικού. Με την έγκριση των διακηρύξεων υπάρχει ένα λεπτομερές σχέδιο εργασίας για την ανοικοδόμηση των αλιευτικών αποθεμάτων της Μεσογείου, σε στενή συνεργασία με τη Σύμβαση της Βαρκελώνης και τα ιχθυαποθέματα της Μαύρης Θάλασσας, για την προστασία του οικολογικού περιβάλλοντος της περιοχής. και τον οικονομικό πλούτο, αποσκοπώντας στην τόνωση της βιώσιμης ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας τα επόμενα 10 χρόνια. Αυτό συμπληρώνεται από περιφερειακά σχέδια δράσης κατά της παράνομης, άναρχης και λαθραίας αλιείας και για τη βιώσιμη αλιεία μικρής κλίμακας. Η ΚΑΛΠ έχει στραφεί σε μια πιο αποκεντρωμένη διακυβέρνηση βάσει πολυετών σχεδίων σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης και κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που εγκρίνονται μέσω της περιφερειοποίησης. Η περιφερειοποίηση αποτελεί

σημαντικό στοιχείο της μεταρρυθμισμένης ΚΑΛΠ. Δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να συνεργάζονται σε περιφερειακή βάση και να συμφωνούν σε κοινές συστάσεις για την επίτευξη των στόχων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ή για τη διαμόρφωση συγκεκριμένων σχεδίων απόρριψης. Πιο πρόσφατα, η περιφερειοποίηση είναι επίσης διαθέσιμη για να συμφωνηθούν περιφερειακά τεχνικά μέτρα που ενημερώνουν τους αλιείς και τις γυναίκες πού, τότε και πώς μπορούν να αλιεύουν. Τα Περιφερειακά Γνωμοδοτικά Συμβούλια (ΠΓΣ), οργανώσεις ενδιαφερομένων που αποτελούνται από εκπροσώπους του κλάδου και άλλων ομάδων συμφερόντων, διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην περιφερειοποίηση, καθώς τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις συμβουλές σχετικά με τις κοινές συστάσεις. (European Commission, 2020).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ολοκλήρωσε την πρότασή της για τις αλιευτικές δυνατότητες του 2022 στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα, η οποία εγκρίθηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 2021. Οι συστάσεις περιλαμβάνουν σημαντικά μέτρα για τη βελτίωση της διαχείρισης και ελέγχου της αλιείας στην Αδριατική και τη Μαύρη Θάλασσα, την καλύτερη προστασία των ευαίσθητων ειδών και οικοτόπων και την εδραίωση του πλαισίου παρακολούθησης και ελέγχου, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης παράνομων, λαθραίων και άναρχων δραστηριοτήτων τόσο στη Μεσόγειο όσο και στην Μαύρη Θάλασσα. Η νέα στρατηγική βασίζεται σε πρόσφατα επιτεύγματα, με τους πέντε στόχους της, υιοθετεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στις περίπλοκες προκλήσεις στην περιοχή και την «πράσινη μετάβαση». Αντιμετωπίζει ζητήματα όπως η κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και η διατήρηση της βιοποικιλότητας προκειμένου να παρέχονται μέγιστες βιώσιμες αποδόσεις. Η στρατηγική θα συμβάλει επίσης στην εδραίωση της ικανότητας των μελών της, να αναλάβουν ισχυρή δράση και να δημιουργήσουν ίσους όρους ανταγωνισμού γύρω

από τις δύο θαλάσσιες λεκάνες. Επιπλέον, η νέα στρατηγική συνεχίζει να υποστηρίζει τις τοπικές κοινότητες και τα μέσα διαβίωσής τους κατά μήκος της αλυσίδας αξίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην αλιεία μικρής κλίμακας. (Libralato et al., 2018)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αλιεία αποτελεί ένα ευγενές επάγγελμα που ασκείται από την αυγή του χρόνου. Είναι συχνά σκληρό αλλά και βαθιά ικανοποιητικό. Αποτελεί πηγή τροφής, πηγή εισοδήματος και πηγή της υπερηφάνειας. Ο πληθυσμός του πλανήτη μας αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς. Στην σημερινή εποχή αντιμετωπίζουμε μια πρωτοφανή κλιματική πρόκληση και η αποκατάσταση της υγείας των θαλασσών και των ωκεανών μας είναι το κλειδί για την επιβίωσή μας. Η αλιεία και η υδατοκαλλιέργεια θεωρούνται απαραίτητες για τη δημιουργία ενός βιώσιμου διατροφικού συστήματος για το μέλλον, ενός συστήματος προς όφελος των ωκεανών, των καταναλωτών και των αλιέων.

Η Ευρωπαϊκή Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΚΑΛΠ) αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των βιολογικών, οικονομικών και κοινωνικών διαστάσεων της αλιείας. Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική έχει χαράξει ένα σπουδαίο αλλά παράλληλα δύσβατο δρόμο από το 1982, όπου θεσπίστηκαν τα μέσα της πολιτικής της. Ξεκίνησε την πορεία της ως ένα εργαλείο για την προστασία των αλιευτικών προτύπων και έχει εξελιχθεί πλέον σήμερα σε ένα σύνθετο επιστημονικό και νομικό πλαίσιο, το οποίο μεριμνά για την εναρμόνιση των συμφερόντων 27 κρατών μελών. Θεωρητικά, η ενσωμάτωση της διαχείρισης της αλιείας σε περιφερειακά οικονομικά σύνολα μπορεί να συμβάλει στην καθιέρωση σύνδεσης του θέματος και στην βελτίωση των κινήτρων για τα κράτη να συμμετέχουν, να εγγυώνται τη συμμόρφωση και την επιβολή των μελών καθώς και τη βελτίωση της τεχνολογικής και οικονομικής υποστήριξης στις αρμόδιες

αρχές. Τα επιστημονικά βήματα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των αποθεμάτων και της αλιείας μακροπρόθεσμα στα ευρωπαϊκά ύδατα έχουν αποφέρει πολλαπλά οφέλη, όπως και για τους διαχειριστές αλιείας σε όλο τον κόσμο τα τελευταία χρόνια. Η καλύτερη διαχείριση οδήγησε σε υψηλότερες αποδόσεις και υψηλά κέρδη για τον αλιευτικό κλάδο σε συνολικό επίπεδο. Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική που υιοθετήθηκε στο πλαίσιο της Ε.Ε. συνέβαλε στη βελτίωση των οικονομικών κινήτρων με τη σύνδεση διαφόρων θεμάτων, προώθησε τη συμμόρφωση και την επιβολή της νομοθεσίας παρέχοντας μια θεσμική εγγύηση και προσφέροντας καλύτερη επιστημονική και οικονομική υποστήριξη με τη συγκέντρωση πόρων.

Παρά ταύτα και ενώ υπάρχει το πλαίσιο για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της αλιείας, οι δράσεις της ΕΕ δεν αποκατέστησαν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλασσών, ούτε περιόρισαν την αλιεία σε βιώσιμα επίπεδα σε όλες τις θάλασσες. Είναι διαπιστωμένο ότι η δράση της ΕΕ συνέβαλε στην επίτευξη προόδου στον Ατλαντικό, όπου η κατάσταση πολλών ιχθυοαποθεμάτων σταθεροποιήθηκε ή/και βελτιώθηκε, αλλά στη Μεσόγειο δεν υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις προόδου. Το 2019 το επίπεδο της αλιευτικής δραστηριότητας στη Μεσόγειο ήταν διπλάσιο του επιπέδου βιωσιμότητας καθώς η πλεονάζουσα ικανότητα του μεσογειακού αλιευτικού στόλου αποτελεί μία από τις αιτίες της υπεραλίευσης.

Τα τεχνικά μέτρα μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικότερα στη μείωση του αρνητικού περιβαλλοντικού αντικτύπου της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον της Μεσογείου και την υπεραλίευση. Όμως τα τεχνικά μέτρα της ΕΕ που ισχύουν στη Μεσόγειο είναι δύσκολο να εφαρμοστούν και μέχρι στιγμής έχουν αποδειχθεί ανεπαρκή για την προστασία των θαλάσσιων πόρων. Το 2018 η Επιτροπή πρότεινε νέο κανονισμό ελέγχου, ο οποίος αντιμετωπίζει ορισμένες από τις γνωστές αδυναμίες που αφορούν την αλιεία στη Μεσόγειο, ιδίως την παρακολούθηση των αλιευμάτων

και του στίγματος των σκαφών. Τέτοια αδυναμία αποτελεί η απαλλαγή από την υποχρέωση υποβολής στοιχείων για τα σκάφη μήκους κάτω των 12 μέτρων και για αλιεύματα κάτω των 50 kg. Η πρόταση, για την οποία η νομοθετική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη, περιλαμβάνει διατάξεις για την ενίσχυση της παρακολούθησης της αλιείας μικρής κλίμακας και απαιτεί όλα τα σκάφη να είναι εξοπλισμένα με συστήματα εντοπισμού. Επίσης η δράση της ΕΕ δεν είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία των προστατευόμενων περιοχών αλιείας που προβλέπει ο κανονισμός για τη Μεσόγειο του 2006. Υπάρχει η δυνατότητα να δημιουργηθούν απαγορευμένες περιοχές αλιείας για θαλάσσιες λεκάνες με τη χρήση άλλων εργαλείων. Από το 2019, το πολυετές σχέδιο για τη Δυτική Μεσόγειο παρέχει ένα εναλλακτικό μέσο για τη δημιουργία απαγορευμένων περιοχών αλιείας, αλλά μεταθέτει το συνολικό στόχο της επίτευξης της Μέγιστης Βιώσιμης Απόδοσης (ΜΒΑ) από το 2020 στην 1η Ιανουαρίου 2025. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το σχέδιο το 2024, λίγο πριν από την εκπνοή αυτής της νέας προθεσμίας.

Χωρίς αμφιβολία, υπάρχουν ακόμη σημαντικά περιθώρια βελτίωσης για την ΚΑΛΠ, ιδίως όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, την ισορροπία μεταξύ συγκεντρωτισμού και τον εντοπισμό μιας αποτελεσματικής εφαρμογής. Συνολικά το 2021 η αλιεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνέχισε να αυξάνει τη βιωσιμότητά της. Με τις προτάσεις που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα επιδιώξει περαιτέρω την ανάκαμψη και την εδραίωση των αποθεμάτων που βρίσκονται ήδη σε βιώσιμα επίπεδα για το 2023.

Πέρα από την κατάσταση των αλιευτικών πόρων, πρέπει επίσης να δοθεί προσοχή στα ευρύτερα θαλάσσια οικοσυστήματα. Στο πνεύμα αυτό και δεδομένης της χρόνιας υποβάθμισης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων της Μεσογείου, η Επιτροπή ετοιμάζει σχέδιο δράσης για τη διατήρηση των αλιευτικών πόρων και την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων. Το σχέδιο αυτό θα αποσκοπεί στη μεγαλύτερη

προστασία των ευαίσθητων ειδών και ενδιαιτημάτων και την καθιέρωση περαιτέρω προστατευόμενων περιοχών αλιείας στη θαλάσσια λεκάνη της Μεσογείου, με διορθωτικά μέτρα που θα υποστηρίζονται από μια βελτιωμένη βάση δεδομένων, ενισχύοντας τις συνέργειες μεταξύ των ενδιαφερομένων για την αλιεία και το περιβάλλον και την υποστήριξη του τομέα για την εξασφάλιση μιας δίκαιης αλιείας. Η στήριξη αυτή θα παραμείνει το κλειδί για τους επόμενους μήνες και τα επόμενα χρόνια για να διασφαλιστεί ο στόχος διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2022) Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική: Σύσταση και Εξέλιξη.
- Γλωσσάριο σύνοψης της Νομοθεσίας της ΕΕ <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/fisheries.html?locale=el> (Πρόσβαση: 16/05/2022)
- Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για την Υδατοκαλλιέργεια ΓΣΥ (2018), Ισότιμοι Όροι Ανταγωνισμού, Σύσταση, Αύγουστος, σελ. 4.
- Κανονισμός ΕΕ 1379/2013, άρθρο 34
- Μαρία Δαμανάκη (2012) Η Κοινή Αλιευτική Πολιτική σε αριθμούς, Βασικά Στατιστικά Δεδομένα. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Πράσινη Βίβλος (2009) Μεταρρύθμιση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής. Έκδοση, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Λουξεμβούργο.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Barnes R. A (2010) Fisheries and marine biodiversity. University of Lincoln. DOI:10.4337/9781849807265.00038
- Bellard, C., Bertelsmeier, C., Leadley, P., Thuiller, W., Courchamp, F. (2012) Impact of climate change on the future of biodiversity. Ecol. Lett. DOI:<https://doi.org/10.1111/j.1461-0248.2011.01736.x>
- Boehlert G.W. (1996) Biodiversity and the Sustainability of Marine Fisheries. Published Online: October 2, 2015. DOI:<https://doi.org/10.5670/oceanog.1996.24>
- Brondizio, E. S., Settele, J., Díaz, S., Ngo, H. T. (2019) Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. IPBES.
- Coffey C. (2001) Mediterranean issues: towards effective fisheries management. Institute for European Environmental Policy

- Commission Staff (2019) Working Document Executive Summary Of The Evaluation, Marketing standards framework for fishery and aquaculture products. Brussels SWD, p 455.
- Damalas D., V. Vassilopoulou and M. Pantazi (2015) Progressive Engineering Practices in Marine Resource Management. DOI: 10.4018/978-1-4666-8333-4.ch005, p. 26
- European Commission (2020) Questions and answers Questions and Answers on the Commission's evaluation of the EU's Common Fisheries Policy and Fishing Opportunities for 2021. Brussels.
- European Commission (2022), Common Fisheries Policy (CFP).
- European Parliament (2022) Common organisation of the market in aquaculture and aquaculture products. (Πρόσβαση: 01/06/2022)
- European Parliament (2022) Seafood Markets. (Πρόσβαση: 01/06/2022)
- Eurostat (2022) Fishing Statistics.
- Food and Agriculture Organization of the United States (2021) Fisheries and Aquaculture
- Gaston, K.J., Spicer J.I. (2004) Biodiversity: An Introduction, 2nd Edition, Blackwell
- Gulland, J.A. (1977). Fish Population Dynamics. J. Wiley, London
- Heywood V.H. (1995). Global Biodiversity Assessment. New York NY: Cambridge Univ Pr. p 1140
- Libralato S., F. Colloca, A.C. Gücü, C.D. Maravelias, C. Solidoro, S.Villasante, M. Cardinale (2018) Challenges and opportunities for the eu common fisheries policy application in the mediterranean and black sea. DOI: <https://doi.org/10.3389/fmars.2018.00299>
- Luo A.Z. (2017) Ocean Fish Stocks on Verge of Collapse. IRIN, International Union for Conservation of Nature, Marine Policy, Nature Communications, Science.
- Malhotra N. (2018). Climatology, M.K.Books. ISBN.978-93-82847-34-2.
- Mijatović, D., Sakalian, M., Hodgkin T. (2018) Mainstreaming Biodiversity in Production Landscapes. United Nations Environment Programme

- Mondal S., Palit D. (2022) Challenges in natural resource management for ecological sustainability. Natural resources conservation and advances for sustainability, p.p 29-59
- Nedeus Glossary Project
<https://sites.google.com/site/nedeusglossaryproject/home/glossario-europaiekes-enoses/k/koines-politikes/koine-alieutike-politike-kap>
(Πρόσβαση: 16/05/2022)
- Sheppard C.R.C. (1994) Marine Biodiversity: meaning and measurement in R. Earll Marine Environmental Management: Review of events in 1993 and future trends, p. 23.
- Wilson E.O. (1988) Biodiversity. Harvard University, Editor; National Academy of Sciences/Smithsonian Institution.

ABSTRACT

This paper focuses on the evaluation of the Fisheries Policy at the level of the European Union and in particular of the Mediterranean countries. The European Union is a unique international organization. Its constituent treaties establish a regional legal order separate from international law but also an integral part of the legal systems of its member states. EU law takes precedence over the domestic laws of Member States. The European Union also has international legal personality and has the power to enter into exclusively binding legal relations with non EU countries on behalf of its twenty-seven Member States on matters for which it has competence. The EU's exclusive competence extends to the conservation and management of marine living resources, which has allowed it to play a major role in the development of fisheries legislation and policy. Through a thorough research and historical review of conditions, situations and decisions, it becomes clear that the Common Fisheries Policy (CFP) is a set of rules agreed by Member States to regulate the conservation and management of stocks in the so-called EU waters, the combined waters of the constituent Member States of the European Union. It is designed to solve a complex set of problems arising in the fisheries sector, with the key objective of ensuring its sustainability. This embodies, on the one hand, that fisheries policy is directed towards objectives based on different theoretical paradigms for conservation, rationalization and community. On the other hand, the Common Fisheries Policy facilitates the resolution of the conflicting interests of Member States. In analyzing the current fisheries policy, this paper focuses mainly on the elements of conservation, structure, management and control policies, statistical data, objectives and instruments. The pursuit of sustainable fisheries development as a policy objective has become increasingly important in recent years and policy makers are demanding more

information on how to measure progress towards sustainable development objectives. In addition, to achieve effective fisheries management, it is important to ensure the long-term sustainability of the industry through marine biological resources. It is important to note that the control policy aims to ensure the correct application of the rules established for fisheries and to enforce compliance with these rules. More generally, it presents a picture of the various aspects of fisheries in the European Union, including the whole value chain. Its aim is to highlight how the European Union is working to implement the basic principles of the Common Fisheries Policy based on fishing practices, solidarity and respect for the marine environment. In conclusion, the presentation of the policy evaluation shows that the Common Fisheries Policy is based on objectives, which are the consequence of trying to formulate a policy that simultaneously addresses conflicting objectives.

Keywords: Common Fisheries Policy, fisheries, management, control, biodiversity.